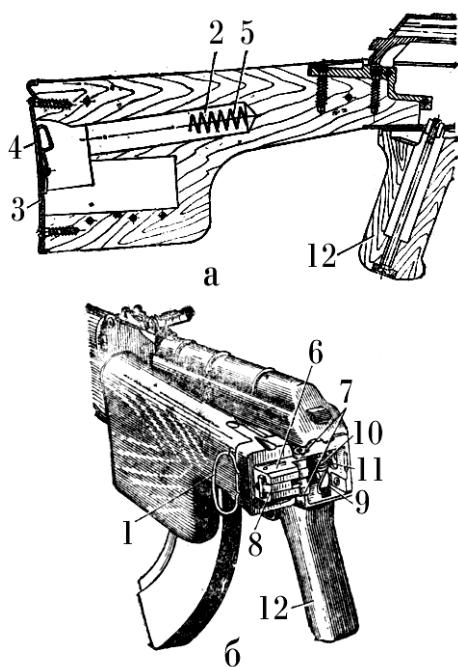

Міністерство оборони України

Головне управління бойової підготовки Сухопутних військ

Мал. 34. Приклад і пістолетна рукоятка кулемета:

- а – постійний приклад (у розрізі); б – приклад, що складається (у складеному положенні); 1 – антабка для ременя; 2 – гніздо для приладдя; 3 – затильник; 4 – кришка; 5 – пружина для виштовхування пенала приладдя; 6 – виступ приклада з вушками; 7 – провушина ствольної коробки; 8 – права защіпка приклада з пружиною; 9 – задня частина лівої защіпки з насічкою; 10 – пружина защіпки; 11 – виріз для правої защіпки приклада; 12 – пістолетна ручка

НАСТАНОВА

ЗІ СТРІЛЕЦЬКОЇ СПРАВИ

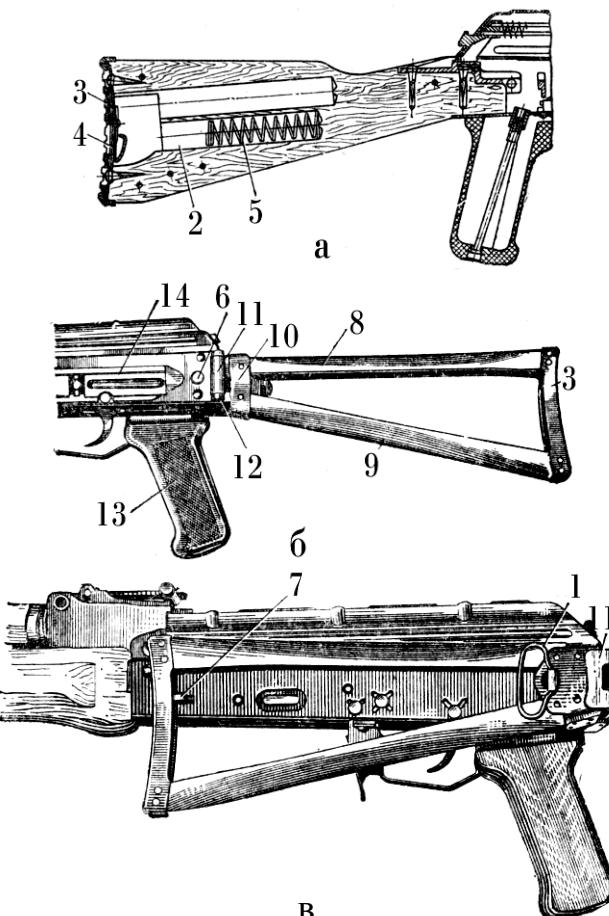
**5,45-мм автомати Калашнікова
(АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н)
та 5,45-мм ручні кулемети Калашнікова
(РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)**

Затверджена Головнокомандувачем Сухопутних військ
Збройних Сил України

Київ - 2004

Настанова розроблена Головним управлінням бойової підготовки (Сухопутних військ).

Настанова, призначена для підготовки особового складу Збройних Сил України, який має на озброєнні 5,45-мм автомати Калашнікова та 5,45-мм ручні кулемети Калашнікова.

Мал. 33. Приклад та пістолетна рукоятка автомата:

а – постійний (дерев’яний) приклад (у розрізі); б – приклад, що складається, у відкинутому положенні; в – приклад, що складається, у складеному положенні; 1 – затильник; 2 – кришка; 3 – пружина для виштовхування пенала приладдя; 4 – фіксатор приклада; 5 – защіпка приклада; 6 – верхня тяга; 7 – нижня тяга; 8 – обойма; 9 – наконечник; 10 – вісь; 11 – пістолетна ручка; 12 – вісь; 13 – планка для приєднання нічного прицілу

пластмасовим (у кулеметі – дерев'яний).

Приклад, що складається, автоматів АКС-74 і АКС-74Н має верхню і нижню тяги, затильник, обойму і наконечник, що з'єднані у одне ціле за допомогою зварювання. З правого боку приклада на обоймі є антабка для ременя. У відкинутому положенні приклад утримується фіксатором, а у складеному – защіпкою.

Для складання приклада потрібно втопити фіксатор (при цьому фіксатор вийде із зачеплення з наконечником приклада) і повернути приклад ліворуч навколо осі до закріплення приклада защіпкою, що знаходиться на лівій стінці ствольної коробки.

Для відкидання приклада потрібно відвести защіпку назад і повернути приклад праворуч до закріплення його фіксатором.

Приклад кулеметів РПКС-74 і РПКС-74Н, що складається, крім вказаного для постійного приклада кулемета, має виступ для правої защіпки приклада, що утримує його у відкинутому положенні, вуха для приєднання приклада до ствольної коробки, а у РПКС-74Н і виїмку, куди входить планка для приєднання нічного прицілу під час складання приклада.

Для складання приклада потрібно втопити праву защіпку приклада виколоткою чи кулею патрона через отвір у правій стійці ствольної коробки (мал. 35) і повернути приклад ліворуч до закріплення його лівою защіпкою у складеному положенні.

Для відкидання приклада потрібно натиснути пальцем руки на задню частину защіпки з насічкою в лівий бік і повернути приклад праворуч до закріплення його правою защіпкою.

ЗМІСТ

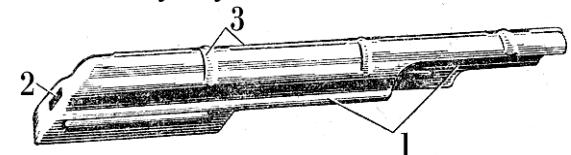
ЧАСТИНА ПЕРША. БУДОВА АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА), КОРИСТУВАННЯ НИМ, ДОГЛЯД І ЗБЕРЕЖЕННЯ.....	6
Розділ I. Загальні відомості.....	6
Призначення і бойові властивості автомата (кулемета)....	6
Поняття про будову автомата (кулемета) і роботу його частин.....	9
Розділ II. Розбирання та збирання автомата (кулемета).....	12
Розділ III. Призначення, будова частин і механізмів автомата (кулемета), приладдя та патронів.....	30
Призначення, будова частин і механізмів автомата (кулемета).....	30
Приладдя до автомата (кулемета).....	50
5,45-мм бойові патрони.....	52
Розділ IV. Робота частин і механізмів автомата (кулемета).....	55
Положення частин і механізмів до заряджання.....	55
Робота частин і механізмів під час заряджання.....	56
Робота частин і механізмів під час стрільби.....	58
Затримки під час стрільби з автомата (кулемета) і способи їх усунення.....	62
Розділ V. Догляд за автомatem (кулеметом), його зберігання.....	65
Загальні положення.....	65
Поточне обслуговування.....	67
Зберігання автоматів (кулеметів) і патронів.....	71
Розділ VI. Контрольний огляд автомата (кулемета) і підготовка його до стрільби.....	74
Загальні положення.....	74
Порядок контрольного огляду автомата (кулемета) солдатами і сержантами.....	75
Порядок контрольного огляду автомата (кулемета) офіцерами.....	77
Огляд бойових патронів.....	81

Підготовка автомата (кулемета) до стрільби.....	81
Розділ VII. Перевірка бою автомата (кулемета) і приведення його до нормальногобою.....	82
Загальні положення.....	82
Перевірка бою.....	84
Приведення до нормального бою.....	87
Вивірка прицілу НСПУ, перевірка бою і приведення до нормального бою автомата (кулемета) з прицілом НСПУ.....	88
ЧАСТИНА ДРУГА. ПРИЙОМИІ ПРАВИЛА СТРІЛЬБІ З АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА).....	90
Розділ VIII. Прийоми стрільби із автомата (кулемета).....	90
Загальні положення.....	90
Підготовка до стрільби.....	93
Здійснення стрільби.....	102
Припинення стрільби.....	110
Прийоми стрільби з опори та із-за укриттів.....	115
Прийоми стрільби на ходу.....	119
Прийоми стрільби з лиж.....	122
Прийоми стрільби під час пересування.....	126
Прийоми стрільби по повітряних цілях.....	129
Прийоми стрільби з вертолітів.....	132
Розділ IX. Правила стрільби з автомата (кулемета).....	135
Загальні положення.....	135
Спостереження за полем бою і цілевказання.....	135
Вибір цілі.....	136
Вибір прицілу, точки прицілювання і цілика.....	137
Вибір моменту для відкриття вогню.....	140
Ведення вогню, спостереження за його результатами і коректування.....	141
Стрільба по нерухомих цілях і цілях, що з'являються.....	142
Стрільба по цілях, що рухаються.....	143
Стрільба по повітряних цілях.....	145

залишається таким, як і з відкритим прицілом. У випадку значного відхилення середньої точки влучення по висоті необхідно закріпити зброю в прицільному верстаті, навести у ціль і здійснити підбір цілика так, щоб лінія прицілювання з відкритим прицілом і пристроєм співпадали.

Під час стрільби вдень цілик і мушка пристрою відкидаються вниз. У цьому положенні вони не заважають користуватися прицільним пристроєм автомата (кулемета).

Під час стрільби вночі і в умовах обмеженої видимості цілик пристрою повертається вверх до дотику з гри文科ю прицільної планки, а мушка пристрою зсувується вверх по пружині і надівається на мушку.

Мал. 32. Кришка ствольної коробки:

1 – ступінчастий виріз; 2 – отвір; 3 – ребра жорсткості

14. Кришка ствольної коробки (мал. 32) запобігає забрудненню частин і механізмів, що розташовані в ствольній коробці. З правого боку вона має виріз для проходу гільз, що викидаються назовні, і для руху ручки затворної рами; ззаду отвір для виступу напрямного стержня зворотного механізму.

Кришка утримується на ствольній коробці за допомогою напівкруглого вирізу в колодці прицілу, поперечного пазу ствольної коробки і виступу напрямного стержня зворотного механізму.

15. Приклад і пістолетна ручка служать для зручності дій автоматом (кулеметом) під час стрільби.

Постійний приклад автоматів АК-74, АК-74Н (мал. 33) і кулеметів РПК-74, РПК-74Н (мал. 34) має антабку для ременя, гнізда для пенала приладдя і затильник із кришкою над гніздом. У гнізді приклада укріплена пружина для виштовхування пенала. Постійний приклад в автоматі може бути дерев'яним чи

Прицільна планка має гrivку з прорізом для прицілювання і вирізи для утримання хомутика у встановленому положенні. На прицільній планці (в автоматі – зверху, у кулеметі – зверху і знизу) нанесена шкала з поділами від 1 до 10; цифри шкали позначають дальність стрільби в сотнях метрів.

В автоматі, крім цього, на прицільній планці нанесено літеру “П” (постійна установка прицілу, яка приблизно відповідає прицілу 4 (дальність стрільби 440 м)).

У кулеметі прицільна планка має гніздо для цілика і риску; на стінці гнізда цілика нанесено шкалу з десятком поділок, кожна з яких відповідає двом тисячним дальності стрільби.

Цілик у кулемета має гrivку з прорізом для прицілювання, гвинт із маховичком, пружину, шайбу і штифт.

Хомутик надітий на прицільну планку і утримується у заданому положенні защіпкою. Защіпка має зуб, який під дією пружини заскачує у виріз прицільної планки.

Мушка вкручена у полозок, який закріплений в основі мушки. На полозкові і на основі мушки нанесено риски, які визначають положення мушки.

До автомата (кулемета) додається пристрій для стрільби вночі і в умовах обмеженої видимості. Він складається із відкидного цілика з широким прорізом, що встановлюється на гrivку прицільної планки, і широкої мушки, яка надіта на мушку зброї зверху. На ціликові і мушці пристрою нанесений люмінесцентний склад.

В пристрой нового зразка нанесені смужки, які світяться: дві, які розміщені горизонтально – на цілику, і одна вертикально – на мушці.

Пристрій для стрільби вночі встановлюється на автомат (кулемет) і вивіряється під час надходження його до військ, в процесі експлуатації від нього не відокремлюється.

Бій зброї під час стрільби з пристроем в основному

Стрільба в горах.....	148
Стрільба в умовах обмеженої видимості.....	148
Стрільба в умовах радіоактивного, хімічного та біологічного зараження.....	151
Стрільба під час руху автоматника (кулеметника).....	152
Стрільба з вертолітів.....	153
Постачання патронами і витрати їх у бою.....	155

Додатки:

1. Балістичні та конструктивні дані 5,45-мм автомата Калашнікова (АК-74 та АКС-74), 5,45-мм ручного кулемета Калашнікова (РПК-74 та РПКС-74) та 5,45-мм патрона до них.....	156
2. Пробивна дія кулі зі сталевим осереддям 5,45-мм патрона під час стрільби з автомата Калашнікова (АК-74 і АКС-74) та ручного кулемета Калашнікова (РПК-74 і РПКС-74).	157
3. Основна таблиця.....	158
4. Перевищення траекторій над лінією прицілювання...160	
5. Характеристики розсіювання для автоматів Калашнікова (АК-74 і АКС-74) та ручних кулеметів Калашнікова (РПК-74 і РПКС-74).....	162
6. Кількість патронів, що необхідна для ураження окремої цілі з автоматів Калашнікова (АК-74 і АКС-74) і ручних кулеметів Калашнікова (РПК-74 і РПКС-74).....	164
7. Обладнання вертолітів для стрільби зі стрілецької зброї.....	167

ЧАСТИНА ПЕРША

БУДОВА АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА), КОРИСТУВАННЯ НИМ, ДОГЛЯД І ЗБЕРЕЖЕННЯ

Розділ I

ПРИЗНАЧЕННЯ ТА БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА)

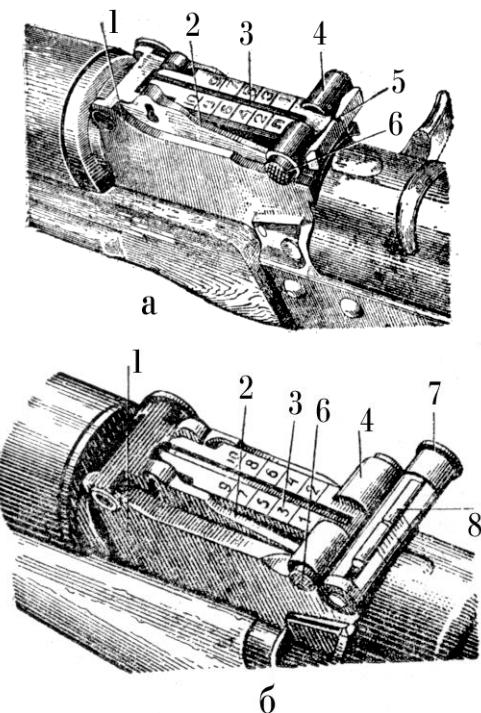
1. 5,45-мм автомат Калашнікова (мал. 1) є індивідуальною зброєю, а 5,45-мм ручний кулемет Калашнікова (рис. 2) є зброєю механізованого відділення і призначений для знищенння живої сили і ураження вогневих засобів противника. Для ураження противника у рукопашному бою до автомата приєднується багнет.

Для стрільби і спостереження в умовах природного нічного освітлення до автомата AK-74Н, АКС-74Н і кулеметів РПК-74Н, РПКС-74Н* приєднується нічний стрілецький приціл універсальний (НСПУ).

2. Для стрільби з автомата (кулемета) застосовуються патрони зі звичайними (зі сталевим осереддям) і трасуючими кулями.

прицільній планці певної висоти, провушини для кріплення прицільної планки, отвори для штифта і замикача газової трубки; всередині – гніздо для пластинчатої пружини і порожнини для затворної рами; на задній стінці – напівкруглий виріз для кришки ствольної коробки. Колодка прицілу надіта на ствол і закріплена штифтом.

Пластинчаста пружина розташовується у гнізді колодки прицілу і утримує прицільну планку у заданому положенні.

Мал. 31. Приціл:

а – автомата; б – кулемета; 1 – колодка прицілу; 2 – сектор; 3 – прицільна планка; 4 – хомутик; 5 – грифка прицільної планки; 6 – защіпка хомутика; 7 – маховичок гвинта цілика; 8 – цілик

*Додаткові літери скороченого найменування автомата (кулемета) означають: "Н" - з нічним прицілом; "С" – із прикладом, що складається.

всередині – вирізи для запирання затвора, задні стінки яких є бойовими упорами: відгини і напрямні виступи для спрямування руху затворної рами і затвора; відбиваючий виступ для відбиття гільз; перемичку для скріплення бічних стінок; виступ для зачеплення магазина і по одному ствольному виступу на бічних стінках для спрямування магазина;

ззаду згори – пази: повздовжній – для п'яти напрямного стержня зворотного механізму і поперечний – для кришки ствольної коробки, хвіст з отвором для кріплення приклада до ствольної коробки;

у бічних стінках – по чотири отвори, три з них – для осей ударно-спускового механізму, а четвертий – для цапф перевідника; на правій стінці – дві фіксуючі виїмки для постановки перевідника на автоматичний (АВ) і поодинокий (ОД) вогонь;

знизу – вікно для магазина і вікно для спускового гачка. В автоматі із прикладом, що складається, крім того, є отвори для фікатора і защіпки приклада. (мал. 33)

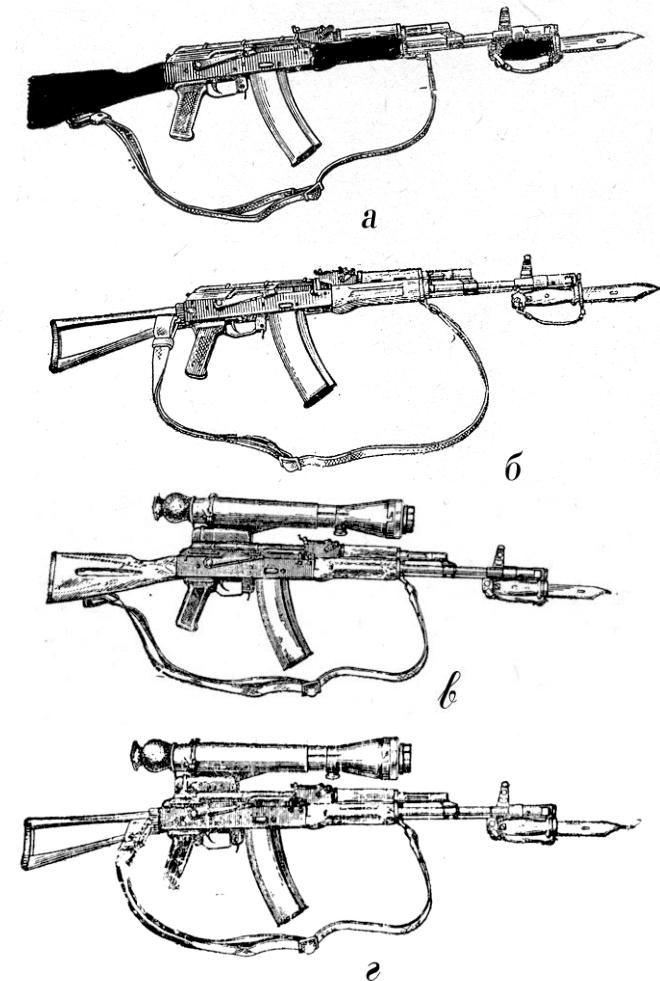
В кулеметі із прикладом, що складається, ствольна коробка ззаду має гніздо для лівої защіпки з пружиною, що утримує приклад у складеному положенні; на правій стінці – виріз для правої защіпки приклада і отвори для натиску на праву защіпку під час її утоплення; на лівій стінці – провушину для приєднання приклада і отвір для переднього кінця лівої защіпки. (мал. 34 та 35)

До ствольної коробки прикріплені: приклад з антабкою, пістолетна ручка і спускова скоба із защіпкою магазина. В автоматах (кулеметах) із нічними прицілами до лівої бічної стінки прикріплена планка для приєднання нічного прицілу.

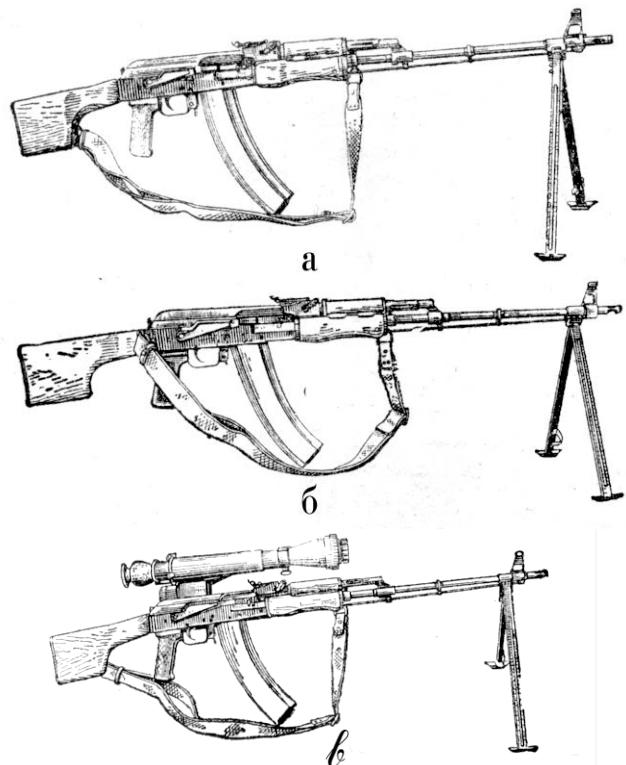
13. Прицільний пристрій призначений для наведення автомата (кулемета) під час стрільби по цілях на різні дальності. Він складається із прицілу і мушки.

Приціл (мал. 31) складається із колодки прицілу, пластинчатої пружини, прицільної планки і хомутика.

Колодка прицілу має: два сектори для надання

Мал. 1. Загальний вигляд 5,45-мм автомата Калашнікова:
а – з постійним прикладом (АК-74); б – з прикладом, що складається (АКС-74); в – з постійним прикладом та нічним прицілом (АК-74Н);
г – з прикладом, що складається, та нічним прицілом (АКС-74Н)

Мал. 2. Загальний вигляд 5,45-мм ручного кулемета Калашнікова:

а – з постійним прикладом (РПК-74); б – з прикладом, що складається (РПКС-74); в – з нічним прицілом (РПК-74Н); до РПКС-74Н ремінь приєднується так само, як до РПК-74

Із автомата (кулемета) ведеться автоматичний або поодинокий вогонь. Автоматичний вогонь є основним видом вогню; він ведеться короткими (до 5 пострілів) і довгими (із автомата – до 10 пострілів, із кулемета – до 15 пострілів) чергами і безперервно. Подавання патронів під час стрільби здійснюється із коробчатого магазина ємністю: у автомата – на 30 патронів, у кулемета – на 45 патронів. Магазини автомата і кулемета взаємозамінні.

Прицільна дальність стрільби із автомата (кулемета) –

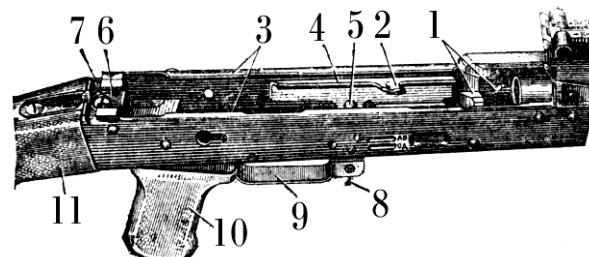
Основа мушки (мал. 29) має упор із віймкою для шомпола, отвір для положка мушки, запобіжник мушки і фіксатор із пружиною. Фіксатор утримує від скручування дульне гальмо-компенсатор (полум'ягасник) або втулку для стрільби холостими патронами.

В автоматі, крім того, на основі мушки є упор для приєднання багнета з отвором для шомпола.

Газова камора призначена для спрямування порохових газів із ствола на газовий поршень затворної рами. Вона має газовідвідний отвір, патрубок із каналом для газового поршня і з отвором для виходу порохових газів.

З'єднувальна муфта призначена для приєднання ців'я до автомата (кулемета). Вона має замикач ців'я, антабку для ременя і отвір для шомпола.

Ствол штифтом з'єднаний зі ствольною коробкою і від неї не від'єднується.

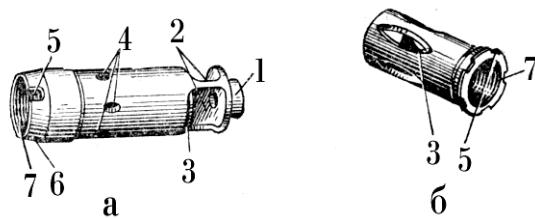

Мал. 30. Ствольна коробка:

1 – вирізи; 2 – відбиваючий виступ; 3 – відгини; 4 – напрямний виступ;
5 – перемичка; 6 – повздовжній паз; 7 – поперечний паз;
8 - защіпка магазина; 9 – спускова скоба; 10 – пістолетна ручка;
11 – приклад

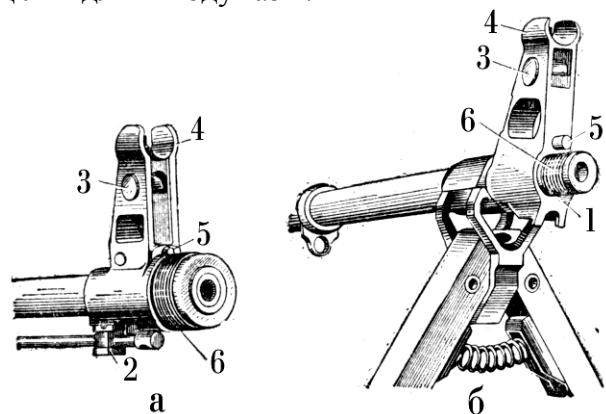
12. Ствольна коробка (мал. 30) призначена для з'єднання частин і механізмів автомата (кулемета), для забезпечення запирання каналу ствола затвором і замикання затвора. У ствольній коробці розміщується ударно-спусковий механізм. Зверху коробка зачиняється кришкою.

Ствольна коробка має:

Мал. 28. Дульний гальмо-компенсатор та полум'ягасник;
а – дульний гальмо-компенсатор; б – полум'ягасник; 1 – вінчик;
2 – вікна; 3 – щілина; 4 – компенсаційні отвори; 5 – виїмка для фіксатора;
6 – скіс; 7 – внутрішня різьба

Полум'ягасник кулемета призначений для зменшення величини полум'я під час пострілу. Він має різьбу для накручування на ствол, п'ять виїмок для фіксатора і п'ять повздовжніх щілин для виходу газів.

Мал. 29. Основа мушки:

а – автомата; б – кулемета; 1 – упор із виїмкою для шомпола;
2 – упор для багнета з отворм для шомпола;
3 – положок із мушкою; 4 – запобіжник мушки;
5 – фіксатор; 6 – різьба для накручування дульного
гальмо-компенсатора (полум'ягасника)

1000 м. Найбільш дійсний вогонь по наземних цілях: з автомата – на дальноті до 500 м, з кулемета – на дальноті до 600 м, а по літаках, вертольотах, парашутистах з автомата та кулемета на дальноті до 500 м. Зосереджений вогонь із автоматів і кулеметів по наземних групових цілях ведеться на дальноті до 1000 м.

Дальність прямого пострілу: у автомата по грудній фігури – 440 м, по ростовій фігури – 625 м; у кулемета по грудній фігури – 460 м, по ростовій фігури – 640 м.

Темп стрільби – близько 600 пострілів за хвилину.

Бойова швидкострільність: під час стрільби чергами із автомата – до 100, із кулемета – до 150 пострілів за хвилину; під час стрільби поодинокими пострілами із автомата – до 40, із кулемета – до 50 пострілів за хвилину.

Вага автомата без багнета із спорядженим патронами пластмасовим магазином: АК-74 – 3,6 кг; АК-74Н – 5,9 кг; АКС-74 – 3,5 кг; АКС-74Н – 5,8 кг. Вага багнета з піхвами – 490 г.

Вага кулемета із спорядженим патронами магазином: РПК-74 – 5,46 кг; РПК-74Н – 7,76 кг; РПКС-74 – 5,61 кг; РПКС-74Н – 7,91 кг.

Інші відомості про автомати (кулемети) подані у додатках 1 – 6.

Поняття про будову автомата (кулемета) і роботу його частин

3. Автомат (кулемет) складається із наступних основних частин і механізмів (мал. 3):

ствола зі ствольною коробкою, прицільним пристроєм, прикладом і пістолетною рукояткою;
кришки ствольної коробки;
затворної рами з газовим поршнем;
затвора;
зворотного механізму;
газової трубки зі ствольною накладкою;

ударно-спускового механізму;
ців'я;
магазина.

Крім того, у автомата є дульний гальмо-компенсатор і багнет, а у кулемета - полум'ягасник і сошка.

До комплекту автомата (кулемета) входять: приладдя, ремінь і сумка (у кулемета дві сумки) для магазинів; до комплекту автомата (кулемета) з прикладом, що складається, крім цього, входить чохол для автомата (кулемета) з кишенею для магазина, а до комплекту автомата (кулемета) з нічним прицілом входить також нічний стрілецький приціл універсальний (НСПУ).

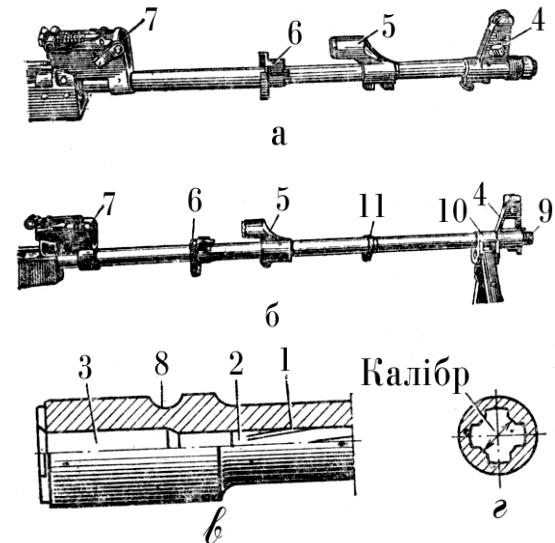
4. Автоматична дія автомата (кулемета) основана на використанні частини енергії порохових газів, що відводяться із каналу ствола в газову камору.

Під час пострілу частина порохових газів, що рухають кулю, поринає через отвір у стінці ствола в газову камору, тисне на передню стінку газового поршня і відкидає поршень та затворну раму із затвором у заднє положення. Під час відходу затворної рами назад здійснюється відпирання каналу ствола, затвор виймає із патронника гільзу і викидає її назовні, затворна рама стискає зворотну пружину і взводить курок (ставить його на взвід автоспуска).

У переднє положення затворна рама із затвором повертається під дією зворотного механізму, затвор при цьому досилає черговий патрон із магазина в патронник і запирає канал ствола, а затворна рама виводить шептало автоспуска з-під взвіду автоспуска курка. Курок стає на бойовий взвід. Запирання каналу ствола здійснюється обертанням затвора навколо його повздовжньої осі праворуч, у результаті чого бойові виступи затвора входять за бойові упори ствольної коробки.

Якщо перевідник встановлено на автоматичний вогонь, то стрільба буде продовжуватися доки натиснутий спусковий гачок і в магазині є патрони.

Якщо перевідник встановлено на поодинокий вогонь, то

Мал. 27. Ствол:

а – зовнішній вигляд ствола автомата; б – зовнішній вигляд ствола кулемета;
в – казенна частина у розрізі; г - січення ствола; 1 – нарізна частина;
2 – кульний вхід; 3 – патронник; 4 – основа мушки;
5 – газова камора; 6 – з'єднувальна муфта; 7 – колодка прицілу;
8 – виїмка для штифта ствола; 9 – різьба; 10 – основа сошки;
11 – кільце з провушиною

Дульний гальмо-компенсатор автомата (мал. 28) призначено для підвищення кучності бою і зменшення енергії віддачі. Він має дві камори: передню і задню (з круглим отвором для вильоту кулі). Передня камора має вінчик, на який надівається кільце багнета під час примикання його до автомата, прямокутний паз, в який входить виступ багнета і два вікна для виходу порохових газів. Задня камора має спереду дві щілини, а в середній частині – три компенсаційних отвори для виходу порохових газів. Ззаду дульний гальмо-компенсатор має внутрішню різьбу для накручування на основу мушки виїмки, в яку заходить фіксатор і круглий скіс, що полегшує встановлення і видалення шомпола.

Розділ III

Призначення, будова частин і механізмів автомата (кулемета), приладдя та патронів

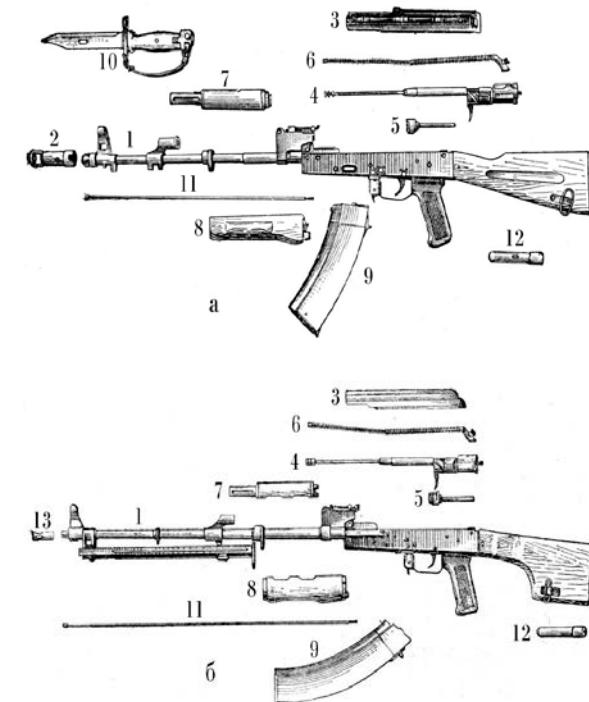
ПРИЗНАЧЕННЯ, БУДОВА ЧАСТИН І МЕХАНІЗМІВ АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА)

11. Ствол (мал. 27) призначений для придання напрямку польоту кулі та надання їй початкової швидкості. Всередині ствол має канал із чотирма нарізами, що йдуть зліва вверх праворуч. Нарізи призначенні для надання кулі обертального руху. Проміжки між нарізами називають полями. Дальність між двома протилежними полями (в діаметрі) називається калібром каналу ствола; в автомата (кулемета) він дорівнює 5,45-мм. У казенній частині канал гладкий і зроблений за формуєю гільзи; ця частина каналу служить для розташування патрона і називається патронником. Перехід від патронника до нарізної частини каналу ствола називається кульним входом.

Зовні ствол автомата має основу мушки з різьбою (у кулемета – різьбу на дульній частині) для накручування дульного гальма-компенсатора (у кулемета – полум'ягасника) або втулки для стрільби холостими патронами, газовідвідний отвір, газову камеру, з'єднувальну муфту, колодку прицілу і на казенному зрізі виріз для зачеплення викидача. Основа мушки, газова камора і колодка прицілу закріплена на стволі за допомогою штифтів.

У кулемета, крім того, на передній частині ствола є основа сошки для приєднання сошки до ствола з отвором для шомпола і кільце з провушкою для збільшення надійності кріплення шомпола.

після натискання на спусковий гачок буде здійснено лише один постріл; для здійснення наступного пострілу необхідно відпустити спусковий гачок і натиснути на нього знову.

Мал.3. Основні частини автомата (кулемета) та його приладдя:
а – автомата; б – кулемета; 1 – ствол зі ствольною коробкою, з ударно-спусковим механізмом, прицільним пристроєм, прикладом та пістолетною рукояткою, а у кулемета – з сошкою; 2 – дульний гальмо-компенсатор; 3 – кришка ствольної коробки; 4 – затворна рама з газовим поршнем; 5 – затвор; 6 – зворотний механізм; 7 – газова трубка із ствольною накладкою; 8 – ців'є; 9 – магазин; 10 – багнет; 11 – шомпол; 12 – пенал приладдя; 13 – полум'ягасник

Розділ II

Розбирання і збирання автомата (кулемета)

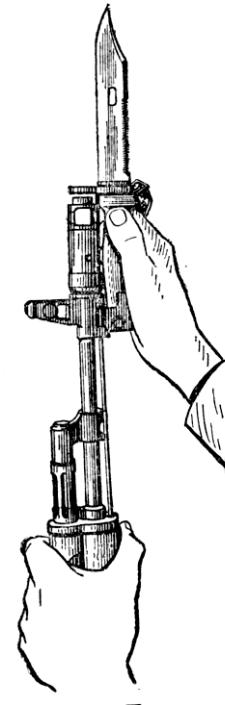
5. Розбирання автомата (кулемета) може бути неповним і повним: неповне – для чищення, змашування і огляду автомата (кулемета); повне – для чищення при сильному забрудненні автомата (кулемета), після того як, він був під дощем чи в снігу, і під час ремонту. Надмірно часто розбирати автомат (кулемет) шкідливо, оскільки це прискорює зношування частин і механізмів.

Розбирання і збирання автомата (кулемета) здійснювати на столі або чистій підстилці; частини і механізми складати за порядком розбирання, бути з ними обережними, не класти одну частину на іншу та не застосовувати надмірних зусиль і різких ударів. Під час збирання автомата (кулемета) звірити номери на його частинах; у кожного автомата (кулемета) номеру на ствольній коробці повинні відповідати номери на газовій трубці, затворній рамі, затворі, кришці ствольної коробки та інших частинах.

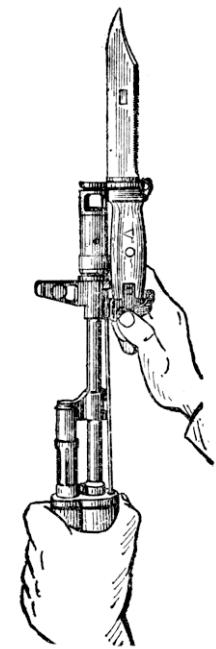
Навчання розбиранню і збиранню на бойових автоматах (кулеметах) дозволяється лише у виняткових випадках і з дотриманням особливої обережності з частинами і механізмами.

Перед розбиранням кулемета встановити його на сошку дульною частиною ліворуч, для чого звільнити ноги сошки від пружинної застібки і відвести сошку від ствола так, щоб її ноги зайніли фіксоване положення. Наприкінці розбирання кулемета скласти ноги сошки, для чого, утримуючи кулемет лівою рукою у вертикальному положенні, правою рукою (трохи зводячи ноги сошки) притиснути їх до ствола і закріпити пружинною застібкою.

6. Порядок неповного розбирання автомата (кулемета):

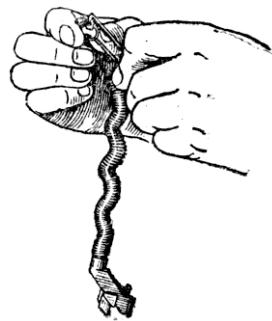

Мал. 25. Примикання
багнета

Мал. 26. Відмикання
багнета

2. **Відмикання багнета.** Взяти автомат у ліву руку, перевести його у вертикальне положення; підтримуючи ручку багнета вказівним і середнім пальцями правої руки, великим пальцем цієї руки натиснути на защіпку (мал. 26) і від'єднати багнет від автомата; вкласти багнет у піхви.

Мал. 24. Збирання зворотного механізму

5. Зібрати магазин. Приєднати подавач до пружини магазина введенням першого витка вільного кінця пружини під згин подавача; вставити пружину з подавачем у корпус магазина; утопити стопорну планку в корпус і, утримуючи її в такому положенні, надіти кришку магазина на корпус так, щоб вона своїми захоплювачами утримувалась на загинах корпусу, а виступ стопорної планки заскочив в отвір кришки.

6. Подальше збирання здійснювати, керуючись ст. 7.

10. Примикання і відмикання багнета.

1. Примикання багнета. Вийняти багнет із піхв; взяти автомат лівою рукою за ствольну накладку і ців'є мушкою ліворуч; утримуючи правою рукою багнет за ручку, насунути його пазами на упор основи мушки (мал. 25), а кільцем – на вінчик дульного гальма-компенсатора до повного зачинення защіпки.

Мал. 4. Від'єднання магазина

1. Від'єднати магазин. Утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою за шийку приклада або ців'є, правою рукою охопити магазин (мал. 4); натискаючи великим пальцем на защіпку, подати нижню частину магазина вперед і від'єднати його. Після цього перевірити, чи немає патрона у патроннику, для чого опустити перевідник донизу, поставити його у положення (АВ) чи (ОД); відвести ручку затворної рами назад, оглянути патронник, відпустити ручку затворної рами і спустити курок із бойового взводу.

Під час розбирання автомата (кулемета) з нічним прицілом після від'єднання магазина від'єднати нічний приціл, для чого відвести ручку затискового пристрою ліворуч і назад, зсувуючи приціл назад, від'єднати його від автомата (кулемета).

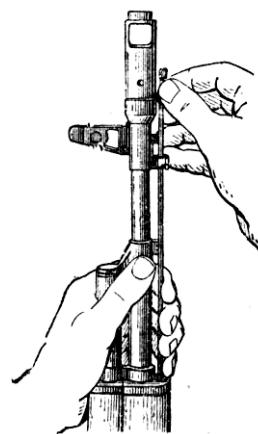
2. Вийняти пенал приладдя з гнізда приклада. Утопити пальцем правої руки кришку гнізда так, щоб пенал під дією пружини вийшов із гнізда; відкрити пенал і вийняти із нього протирку, йоржик, викрутку та виколотку.

В автоматах із прикладом, що складається, пенал носиться у кишенні сумки для магазинів.

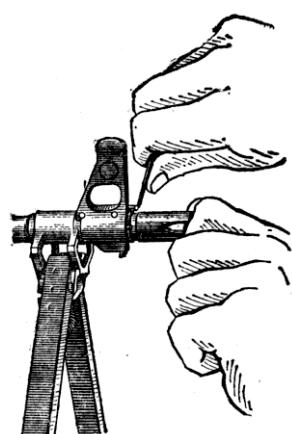
3. Від'єднати шомпол. Відтягти кінець шомпола від ствола так, щоб його головка вийшла з-під упора на основі мушки (мал. 5) і вийняти його. Якщо шомпол туто виходить, дозволяється користуватися виколоткою, яку необхідно вставити в отвір головки шомпола, відтягти від ствола кінець шомпола і вийняти його.

4. Від'єднати від автомата дульний гальмо-компенсатор, від кулемета – полум'ягасник. (мал. 6) Утопити викруткою фіксатор дульного гальма-компенсатора (полум'ягасника). Звернути дульний гальмо-компенсатор (полум'ягасник) із різьбового виступу основи мушки (із ствола), обертаючи його проти годинникової стрілки. У випадку надмірно тугого обертання дульного гальма-компенсатора (полум'ягасника) дозволяється здійснювати відвертання його за допомогою виколотки (шомпола), вставленої у вікна гальма-компенсатора (щілини полум'ягасника).

5. Від'єднати кришку ствольної коробки. Лівою рукою обхопити шийку приклада, великим пальцем цієї руки натиснути на виступ напрямного стержня зворотного механізму, правою рукою припідняти вверх задню частину кришки ствольної коробки (мал. 7) і від'єднати кришку.

Мал. 5. Від'єднання шомпола

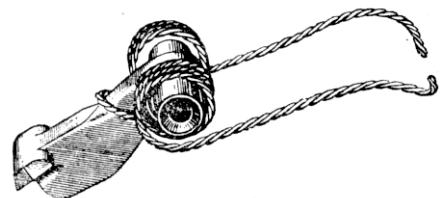
Мал. 6. Від'єднання полум'ягасника

трубчату вісь до кінця (довгий кінець пружини автоспуска при цьому повинен знаходитися зверху осі); виколоткою завести довгий кінець пружини автоспуска в кільцеву проточку осі спускового гачка; пальцями правої руки зняти лівий кінець бойової пружини з бойового взводу курка і покласти його на прямокутний виступ спускового гачка; натиском виколотки на кінці осей автоспуска, курка і спускового гачка перевірити стопоріння осі довгим кінцем пружини автоспуска; поставити курок на взвід автоспуска.

3. Зібрати затвор. Вставити викидач із пружиною в паз затвора і прикласти головну частину викидача до будь-якої опори; натиснувши на викидач, вставить вісь викидача в отвір під ведучим виступом затвора так, щоб виріз на осі був повернутим убік циліндричної частини затвора; взяти затвор у ліву руку ведучим виступом догори, а циліндричною частиною до себе і ввести в канал затвора ударник великим вирізом ліворуч; збоку ведучого виступу вставить в отвір затвора шпильку і просунути її до кінця.

4. Зібрати зворотний механізм. Уперти п'яту напрямного стержня в стіл; надіти пружину на напрямний стержень і стиснути її так, щоб кінець напрямного стержня вийшов із неї; утримуючи лівою рукою пружину, правою розвести кінці рухомого стержня, продіти один з них у петлю, що утворилася, і відпустити пружину до упору в рухомий стержень (мал. 24); вставить муфту між кінцями рухомого стержня; лівою рукою стиснути пружину, правою перевести рухомий стержень у вертикальне положення, після чого плавно відпустити пружину до її упору в муфту.

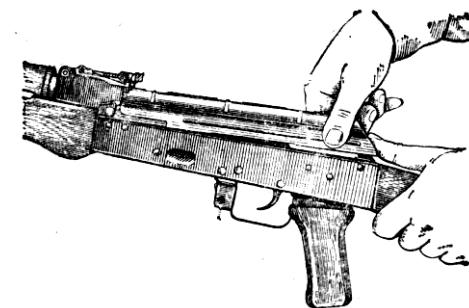
до кінця (повинно бути чути клацання); пальцями правої руки зняти правий кінець бойової пружини з бойового взводу курка і опустити його на дно ствольної коробки;

Мал. 23. Положення бойової пружини на курку

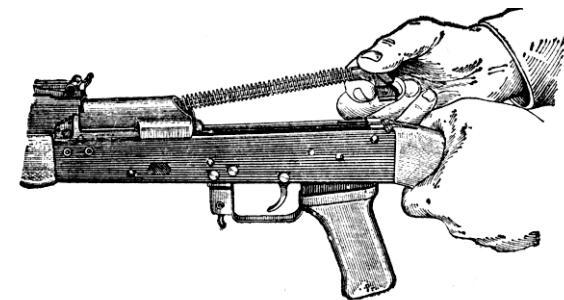
зібрати вузол спускового механізму: взяти у ліву руку спусковий гачок, приєднати до нього уповільнювач курка і правою рукою просунути трубчату вісь через отвори в уповільнювачі та правій стінці гачка; притримуючи пальцем лівої руки трубчату вісь від зміщення праворуч, помістити пружину уповільнювача між стінками спускового гачка довгим кінцем вверх і вперед; суміщаючи отвір у пружині з отвором у правій стінці спускового гачка, просунути трубчату вісь ліворуч; вставити пружину в отвір шептала поодинокого вогню; шептало з пружиною правою рукою поставити між лівою стінкою спускового гачка і пружиною уповільнювача так, щоб нижній кінець пружини шептала ввійшов у віймку спускового гачка; притискаючи шептало великим пальцем лівої руки до дна віймки спускового гачка, сумістити отвори шептала і лівої стінки спускового гачка, просунути трубчату вісь до упору буртика осі у стінку уповільнювача; за допомогою виколотки завести довгий кінець пружини в паз защіпки уповільнювача;

приєднати вузол спускового механізму: помістити вузол спускового механізму в ствольну коробку на своє місце; виколоткою припідняти правий кінець бойової пружини догори і положити його на прямокутний виступ спускового гачка; вставити з лівого боку ствольної коробки вісь спускового гачка, просунути її праворуч через отвори в ствольній коробці і

Мал. 7. Від'єднання кришки ствольної коробки

6. Від'єднати зворотний механізм. Утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою за шийку приклада, правою подати вперед напрямний стержень зворотного механізму до виходу його п'ятки із повздовжнього пазу ствольної коробки; припідняти задній кінець напрямного стержня (мал. 8) і вийняти зворотний механізм із каналу затворної рами.

Мал. 8. Від'єднання зворотного механізму

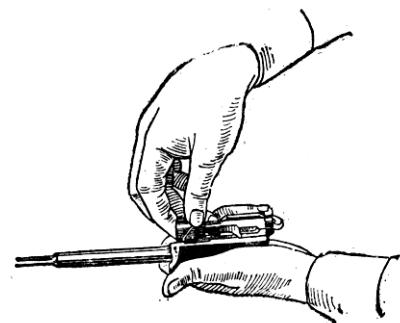
7. Від'єднати затворну раму із затвором. Продовжуючи утримувати автомат (кулемет) лівою рукою, правою відвести затворну раму назад до кінця, припідняти її разом із затвором (мал. 9) і від'єднати від ствольної коробки.

8. Від'єднати затвор від затворної рами. Взяти затворну раму у ліву руку затвором догори (мал. 10) і правою рукою відвести затвор назад, повернути його так, щоб ведучий

виступ затвора вийшов із фігурного вирізу затворної рами, і вивести затвор вперед.

Мал. 9. Від'єднання затворної рами із затвором

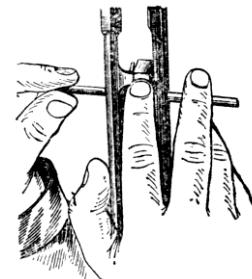
Мал. 10. Від'єднання затвора від затворної рами

9. Від'єднати газову трубку зі ствольною накладкою. Утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою, правою надіти пенал приладдя прямокутним отвором на виступ замикача газової трубки, повернути замикач від себе до вертикального положення (мал. 11) і зняти газову трубку з патрубка газової камори.

2. Зібрати ударно-спусковий механізм:

приєднати перевідник: утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою, ввести сектор перевідника у фігурний отвір правої стінки ствольної коробки так, щоб цапфи ввійшли в отвори в стінках ствольної коробки; поставити перевідник на автоматичний вогонь (AB);

приєднати автоспуск: вставити короткий кінець пружини в отвір виступу автоспуска і через вікно для магазина ввести автоспуск із пружиною у ствольну коробку; встановити важіль автоспуска на своє місце і ввести справа виколотку в отвір для осі автоспуска і пружини; утримуючи автоспуск із пружиною правою рукою, лівою вставить вісь (мал. 22);

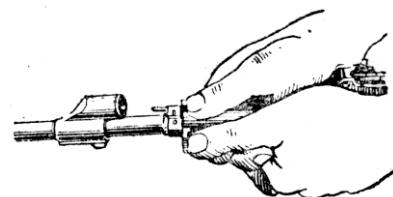
Мал. 22. Вставлення осі автоспуска

приєднати курок: надіти бойову пружину на цапфи курка петлею збоку бойового зводу (мал. 23) і завести її кінці за бойовий звод курка; утримуючи курок і кінці пружини пальцями правої руки, вставить курок у ствольну коробку лівою цапфою вбік патронника і сумістити його отвори з відповідними отворами в ствольній коробці; ввести з правого боку виколотку товстим кінцем в отвори ствольної коробки і курка, викруткою притиснути довгий кінець пружини автоспуска до дна ствольної коробки і просунути виколотку до виходу її в лівий отвір ствольної коробки, утримуючи курок правою рукою, вставить зліва вісь курка, просунути її праворуч

від'єднати перевідник: повернути перевідник вверх до вертикального положення, зсунути його праворуч і від'єднати від ствольної коробки.

6. **Від'єднати ців'є** (цив'є віddіляється у виняткових випадках: для видалення складського мастила, після того, як автомат чи кулемет потрапили у воду тощо). Взяти автомат (кулемет) лівою рукою за ців'є, правою за допомогою викрутки чи пенала приладдя повернути замикач ців'я на півберта вперед, великими пальцями обох рук (мал. 21) зсунути з'єднувальну муфту з ців'єм до газової камори; подати ців'є вперед і від'єднати його від ствола.

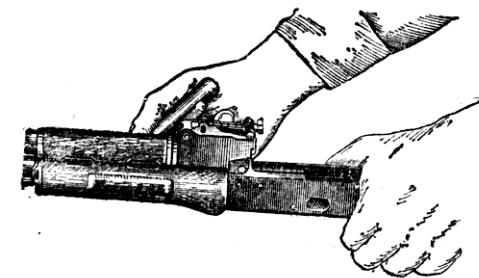
Якщо автомат (кулемет) має пластмасове ців'є, необхідно під час розбирання від'єднати від нього металевий екран. Під час віddілення екрана не бажано застосовувати надмірні зусилля, щоб запобігти деформації бічних стінок екрана.

Мал. 21. Зрушення з'єднувальної муфти

9. Порядок збирання автомата (кулемета) після повного розбирання.

1. **Приєднати ців'є.** Утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою за ствольну коробку, правою прикласти ців'є знизу до стволу і зсунути його до ствольної коробки так, щоб виступ ців'я увійшов у гніздо ствольної коробки; притискуючи ців'є до ствольної коробки, насунути з'єднувальну муфту на ців'є і повернути замикач на півберта назад.

Мал. 11. Поворот замикача газової трубки за допомогою пенала приладдя

7. Порядок збирання автомата (кулемета) після неповного розбирання:

1. **Приєднати газову трубку зі ствольною накладкою.** Утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою, правою насунути газову трубку переднім кінцем на патрубок газової камори, щільно притиснути задній кінець ствольної накладки до ствола і повернути за допомогою пенала приладдя замикач на себе до входження його фіксатора у віймку на колодці прицілу.

2. **Приєднати затвор до затворної рами.** Взяти затворну раму у ліву руку, а затвор у праву і вставити його циліндричною частиною в канал рами, повернути затвор так, щоб його ведучий виступ увійшов у фігурний виріз затворної рами, і просунути затвор вперед.

3. **Приєднати затворну раму із затвором до ствольної коробки.** Взяти затворну раму в праву руку так, щоб затвор утримувався великим пальцем у передньому положенні. Лівою рукою охопити шийку приклада, правою ввести газовий поршень у порожнину колодки прицілу і просунути затворну раму вперед на стільки, щоб відгини ствольної коробки увійшли у пази затворної рами, легким зусиллям притиснути її до ствольної коробки і просунути вперед.

4. **Приєднати зворотний механізм.** Правою рукою ввести зворотний механізм у канал затворної рами; стискаючи зворотну пружину, подати напрямний стержень вперед і,

опустивши дещо донизу, ввести його п'яту у повздовжній паз ствольної коробки.

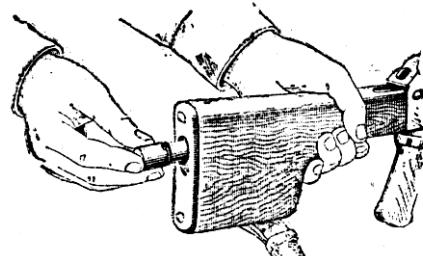
5. Приєднати кришку ствольної коробки. Вставити кришку ствольної коробки переднім кінцем у напівкруглий виріз на колодці прицілу; натиснути на задній кінець кришки долонею правої руки вперед і донизу так, щоб виступ напрямного стержня зворотного механізмуувийшов в отвір кришки ствольної коробки.

6. Спустити курок із бойового взводу і поставити на запобіжник. Натиснути на спусковий гачок і підняти перевідник вверх до кінця.

7. Приєднати до автомата дульне гальмо-компенсатор, до кулемета - полум'ягасник. Навернути дульне гальмо-компенсатор (полум'ягасник) на різьбовий виступ основи мушки (на ствол) до упора. Якщо паз дульного гальмо-компенсатора (полум'ягасника) не співпадає з фіксатором, необхідно відвернути дульне гальмо-компенсатор чи полум'ягасник (не більше одного оберту) до збігу паза з фіксатором.

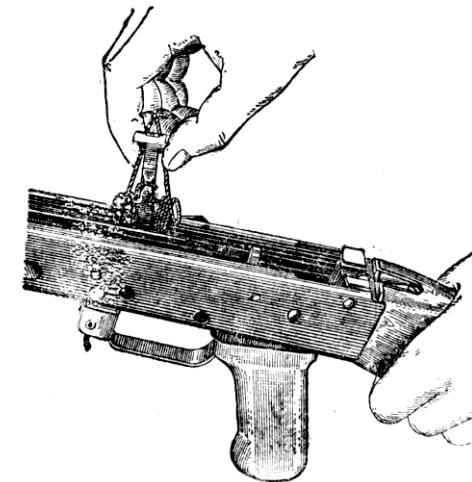
8. Приєднати шомпол.

9. Вклсти пенал у гніздо приклада. Скласти у пенал протирку, йоржик, викрутку і виколотку та зачинити його кришкою, вклсти пенал дном у гніздо приклада (мал.12) і утопити його так, щоб гніздо зачиналося кришкою.

Мал. 12. Вкладання пенала приладдя до гнізда приклада

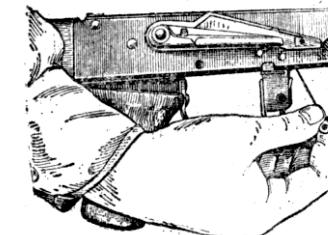
В автоматах із складним прикладом пенал вкладають у кишеню

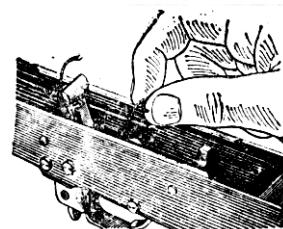
Мал. 19. Виймання курка зі ствольної коробки

від'єднати курок: натиснути викруткою на довгий кінець пружини автоспуска, вивести його з кільцевої проточки осі курка і виколоткою зсунути вісь курка ліворуч; притримуючи курок правою рукою, лівою вийняти вісь курка; повернути курок так, щоб ліва цапфа була спрямована вбік патронника, і вийняти курок із ствольної коробки (мал. 19); від'єднати бойову пружину від курка;

від'єднати автоспуск: виколоткою зсунути ліворуч вісь автоспуска і вийняти її; вийняти автоспуск із пружиною через вікно для магазина (мал. 20); від'єднати пружину від автоспуска;

Мал. 20. Виймання автоспуска з пружиною зі ствольної коробки

Мал. 17. Заведення правого кінця бойової пружини за бойовий взвід курка

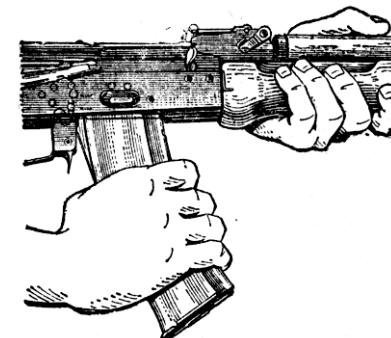
- **розібрати вузол спускового механізму** (здійснюється при сильному забрудненні): взяти вузол спускового механізму у ліву руку, зсунути трубчату вісь праворуч, а потім, притискаючи шептало поодинокого вогню великим пальцем лівої руки донизу і утримуючи уповільнювач вказівним і великим пальцями цієї руки, витягти трубчату вісь (мал. 18); від'єднати уповільнювач, його пружину і шептало з пружиною від спускового гачка;

Мал. 18. Виймання трубчатої осі

сумки для магазинів.

10. Приєднати магазин до автомата (кулемета). Утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою за шийку приклада чи ців'є, правою ввести у вікно ствольної коробки зачіп магазина (мал. 13) і повернути магазин на себе так, щоб защіпка зайшла за опорний виступ магазина.

Мал. 13. Приєднання магазина

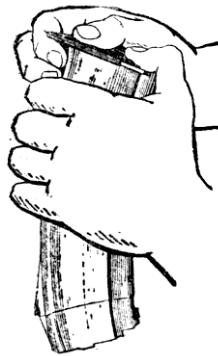
Під час збирання автомата (кулемета) з нічним прицілом після приєднання магазина приєднати приціл НСПУ. Взяти автомат (кулемет) за ців'є, сумістити паз затискного пристрою прицілу із планкою зброї, переконатися в тому, що ручка затискного пристрою знаходиться у задньому положенні, просунути приціл вперед до упору і закріпити його, повернувши ручку вперед до кінця.

8. Порядок повного розбирання автомата (кулемета).

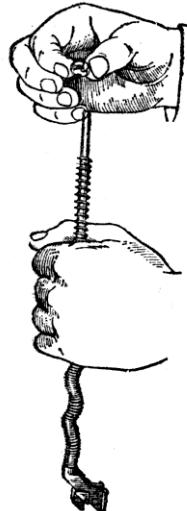
1. Провести неповне розбирання, користуючись ст. 6.

2. **Розібрати магазин.** Взяти магазин у ліву руку кришкою догори (випуклою частиною від себе); правою рукою за допомогою виколотки утопити виступ стопорної планки в отвір на кришці магазина, великим пальцем лівої руки зсунути кришку дещо вперед (мал. 14), правою рукою зняти кришку з корпусу, утримуючи при цьому стопорну планку великим

пальцем лівої руки, поступово звільняючи пружину, витягнути її разом із стопорною планкою і подавачем із корпусу магазина; від'єднати подавач від пружини.

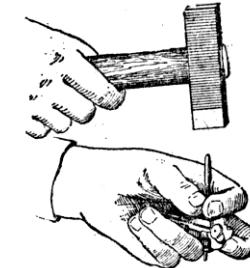
Мал. 14. Від'єднання кришки магазина

Мал. 15. Від'єднання муфти зворотного механізму

3. Розібрати зворотний механізм. Взяти зворотний механізм у ліву руку, поставити напрямний стержень вертикально п'ятою донизу на стіл, стиснути зворотну пружину вниз, правою рукою розвести кінці рухомого стержня і від'єднати муфту (мал. 15), зняти пружину з напрямного стержня і від'єднати рухомий стержень від напрямного стержня.

4. Розібрати затвор. Виштовхнути виколоткою шпильку, що утримує ударник і вісь викидача (мал. 16), вийняти ударник із каналу затвора і виштовхнути виколоткою вісь викидача. Відтискаючи великим пальцем правої руки зачіп викидача (від центра затвора) і притримуючи його вказівним пальцем, вийняти викидач із пружиною з паза затвора.

Мал. 16. Виштовхування шпильки під час від'єднання викидача та ударника від затвора

5. Розібрати ударно-спусковий механізм (розбирання і збирання проводиться під керівництвом офіцера чи майстра з ремонту озброєння):

- **від'єднати вузол спускового механізму:** утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою за ствольну коробку, правою за допомогою виколотки натиснути на важіль автоспуска і роз'єднати шептало автоспуска з курком; спустити курок із бойового взводу; тонким кінцем виколотки підняти лівий кінець бойової пружини і пальцями завести його за бойовий взвод курка; викруткою вивести довгий кінець пружини автоспуска із кільцевої проточки осі спускового гачка; виколоткою, просовуючи вісь спускового гачка ліворуч, вийняти її; тонким кінцем виколотки підняти правий кінець бойової пружини і пальцями завести його за бойовий взвод курка (мал. 17); витягти із ствольної коробки вузол спускового механізму, який складається із спускового гачка, шептала з пружиною, уповільнювача з пружиною і трубчатою віссю;

ствола без випуклості металу на зовнішній поверхні ствOLA, до подальшої стрільби придатний, якщо він задовольняє умови нормального бою.

Виявлені недоліки каналу ствOLA повинні бути занесені в картку якісного стану автомата (формуляр кулемета).

Під час огляду ствола ззовні перевірити, чи немає забойн на зрізі патрубка газової камори, перевірити дію фіксатора – під час натискання пальцем фіксатор повинен легко вдавлюватися, а після звільнення виходить зі свого гнізда і приймати початкове положення, входячи в проточку дульного гальма-компенсатора (полум'ягасника). При вдавленому фіксаторі дульне гальмо-компенсатор (полум'ягасник) повинне скручуватися зі ствOLA без значних зусиль.

2. Під час огляду ствольної коробки перевірити: чи не зламаний відбивальний виступ ствольної коробки; чи немає погнутостей і забойн на відгинах; чи немає хитання приклада і пістолетної ручки; чи працює пружина защіпки магазина.

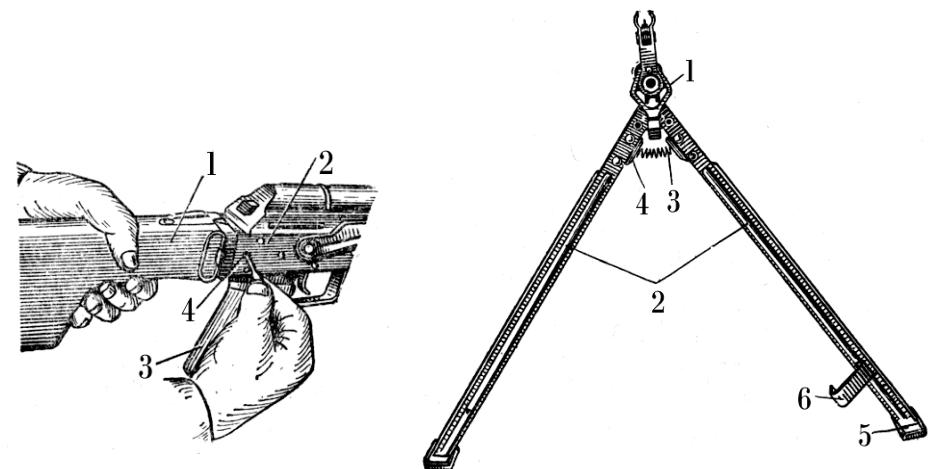
3. Під час огляду затворної рами звернути увагу на кріплення газового поршня, який повинен мати незначне хитання.

4. Під час огляду затвора звернути увагу на справність ударника і викидача.

Для перевірки справності ударника надати затвору вертикальне положення; після цього перевернути затвор на 180° - ударник повинен переміщуватися в затворі під дією власної ваги. Змістити ударник вперед до кінця – бойок повинен виступати із отвору дна вирізу затвора. Бойок не повинен мати відкришень або сильного розгару.

Для перевірки справності викидача відвести його пальцем вбік і відпустити – викидач під дією пружини повинен енергійно повернутися в попереднє положення. Вставити навчальний патрон під зачіп викидача і спробувати навчальний патрон витягти вперед – патрон повинен міцно утримуватися зачепом викидача. Зачіп викидача не повинен мати відкришень.

5. Під час огляду частин зворотного і ударно-

Мал. 35. Складання

приклада кулемета:

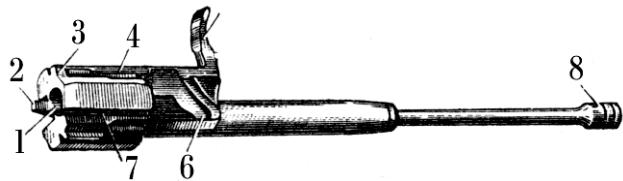
1 – приклад; 2 – ствольна коробка;
3 – пістолетна ручка; 4 – отвір у
стінці ствольної коробки

Мал. 36. Сошка кулемета:

1 – основа сошки; 2 – ноги;
3 – пружина; 4 – виступ;
5 – положок; 6 – пружинна
защіпка

16. Сошка кулемета (мал. 36) служить опорою під час стрільби. Вона має основу, дві ноги з положками для опори в ґрунт і виступами для фіксації ніг у складеному положенні, пружину для розведення ніг, пружинну защіпку на лівій нозі для скріплення ніг у складеному положенні. Сошка від кулемета не відділяється.

17. Затворна рама з газовим поршнем (мал. 37) служить для приведення в дію затвора і ударно-спускового механізму.

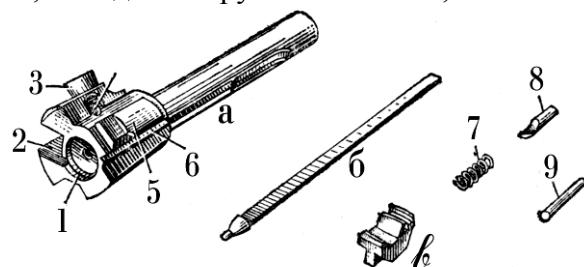

Мал. 37. Затворна рама з газовим поршнем:

1 – канал для затвора; 2 – запобіжний виступ; 3 – виступ для відпускання важеля автоспуска; 4 – паз для відгину ствольної коробки; 5 – ручка; 6 – фігурний виріз; 7 – паз для відбивача; 8 – газовий поршень

Затворна рама має: всередині – канал для зворотного механізму і канал для затвора; ззаду – запобіжний виступ; по боках – пази для руху затворної рами по відгинам ствольної коробки; з правого боку – виступ для опускання (повороту) важеля автоспуска і ручку для перезаряджання автомата, (кулемета); знизу – фігурний виріз для розміщення в ньому ведучого виступу затвора і паз для проходу відбиваючого виступу ствольної коробки. У передній частині затворної рами закріплений газовий поршень.

18. Затвор (мал. 38) служить для досилання патрона у патронник, замикання каналу ствола, розбирання капсуля і вивмання із патронника гільзи (патрона). Він складається із остова, ударника, викидача з пружиною і оссю, шпильки.

Мал. 38. Затвор:

а – остов затвора; б – ударник; в – викидач; 1 – виріз для гільзи; 2 – виріз для викидача; 3 – ведучий виступ; 4 – отвір для осі викидача; 5 – боевой выступ; 6 – повздовжній паз для відбиваючого виступу; 7 – пружина викидача; 8 – вісь викидача; 9 – шпилька

вигляді здійснити неповне чи повне розбирання і протерти частини насухо.

Під час огляду автомата (кулемета) у розібраному стані перевірити номери на його частинах (ст. 5) і ретельно оглянути кожну частину і механізм, щоб переконатися, що на металевих частинах немає кришень, забойн, вм'ятин, погнутостей, зірваної різьби, сипу, слідів іржі і бруду, на дерев'яних частинах – розколин і побитостей, а на пластмасових – розколин і відколів.

1. Під час огляду ствола особливу увагу звертати на стан каналу ствола. Канал ствола оглядається з дульної частини. Для цього в ствольну коробку вкладається білий папірець, стволу надається таке положення, щоб світло відбивалося від папірця і освітлювало канал ствола. Патронник оглядається з казенної частини.

У каналі ствола можуть спостерігатися такі недоліки:

сітка розгару у вигляді тонких ліній, що перетинаються, як правило, з казенної частини; в подальшому під час стрільби в місцях сітки розгару утворюються розколини і починається викришування хрому у вигляді окремих крапок, потім викришення збільшується і переходить у відколи хрому; при недостатньо ретельному чищенні в місцях відколу хрому може з'явитися іржа;

раковини – значні поглиблення в металі, які утворилися в результаті великої кількості пострілів зі ствола (розгар ствола) або в результаті довготривалої дії іржі в місцях відколу хрому; ствол, у якому утворилися відколи хрому або раковини, потрібно очистити після стрільби особливо ретельно;

стергість полів нарізів чи закруглення полів нарізів (особливо на їх лівій грані), які можна помітити під час огляду;

роздуття ствола, помітне в каналі ствола у вигляді темного (тіньового) суцільного кільця (напівкільця) або виявляється за випуклістю металу на зовнішній поверхні ствола; можливості стрільби зі ствола, який має роздуття, визначає офіцер; автомат (кулемет), який має невелике кільцеве роздуття

зібраниому і розібраниму вигляді.

71. Огляд автомата (кулемета) у зібраниму вигляді здійснити згідно із ст. 65 і 66. Крім цього перевірити:

1. Подачу патронів у патронник, виймання і відбиття гільз: спорядити магазин навчальними патронами, приєднати його до автомата (кулемета) і, не натискаючи на защіпку магазина, зусиллям руки спробувати від'єднати магазин – магазин повинен вільно входити у вікно ствольної коробки і надійно утримуватися защіпкою магазина. Перезарядити автомат (кулемет) декілька разів, при цьому навчальні патрони повинні без затримки досилатися із магазина в патронник і енергійно викидатися із ствольної коробки назовні.

2. Справність приклада: гвинти затильника повинні бути повністю закрученими, шліці гвинтів очищені, під час натискання пальцем на кришку затильника пенал під дією пружини повинен висовуватися із гнізда приклада настільки, щоб його можна було вийняти рукою. Приклад, що складається, перевіряється, так, як вказано у ст. 66. Крім цього, перевірити в автоматі, чи не погнутий приклад.

3. Справність магазинів: магазини не повинні мати розколин, відколів і заусениць на корпусі і загинах, які можуть ускладнювати подачу патронів; виступ стопорної планки повинен надійно утримувати кришку магазина; подавач під дією пружини повинен енергійно повернутися у верхнє положення.

4. Справність багнета в автомата: багнет повинен міцно утримуватися на автоматі, вільно зніматися з нього і міцно утримуватися в піхвах. На лезі не повинно бути забойн, а на піхвах і ручці відколів і розколин.

5. Справність сошки у кулемета: сошка не повинна мати погнутостей, ноги сошки повинні міцно фіксуватися у складеному і бойовому положеннях, пружина і пружинна защіпка повинні бути справними, основа сошки повинна легко повернутися на стволі.

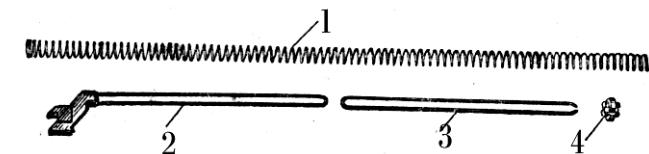
72. Для огляду автомата (кулемета) у розібраниму

Остов затвора має: на передньому зрізі – циліндричний виріз для дна гільзи і паз для викидача; по бокам – два бокових виступи, які під час замикання затвора заходять у вирізи ствольної коробки; згори – ведучий виступ для повороту затвора під час замикання і відмикання; на лівому боці – повздовжній паз для проходу відбиваючого виступу ствольної коробки – (паз в кінці розширений для забезпечення повороту затвора під час замикання); в потовщеній частині остова затвора – отвори для осі викидача і шпильки, всередині остова затвора має канал для розміщення ударника.

Ударник має бойок і місце для шпильки.

Викидач із пружиною служить для витягнення гільзи із патронника і утримання її до зустрічі з відбиваючим виступом ствольної коробки. Викидач має зачіп для захоплення гільзи, гнізда для пружини і виріз для осі.

Шпилька служить для закріплення ударника і осі викидача.

Мал. 39. Зворотний механізм:

1 – зворотна пружина; 2 – напрямний стержень;
3 – рухомий стержень; 4 - муфта

19. Зворотний механізм (мал. 39) служить для повертання затворної рами із затвором в переднє положення, він складається із зворотної пружини, напрямного стержня, рухомого стержня і муфти.

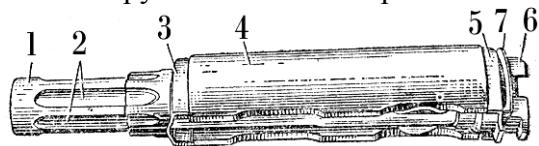
Напрямний стержень має на задньому кінці упор для пружини, п'яту з виступами для з'єднання із ствольною коробкою і виступ для утримання кришки ствольної коробки.

Рухомий стержень на передньому кінці має зачіп для

надівання муфти.

20. Газова трубка зі ствольною накладкою (мал. 40) складається із газової трубки, передньої і задньої з'єднувальних муфт, ствольної накладки, металевого напівкільця та пластинчатої пружини.

Газова трубка служить для направлення руху газового поршня, вона має направляючі ребра. Переднім кінцем газова трубка надівається на патрубок газової камори.

Мал. 40. Газова трубка зі ствольною накладкою:

- 1 – газова трубка; 2 – направльні ребра для газового поршня;
- 3 – передня з'єднувальна муфта; 4 – ствольна накладка; 5 – задня з'єднувальна муфта; 6 – виступ; 7 – пластинчаста пружина

Ствольна накладка служить для запобігання від опіків рук автоматника (кулеметника) під час стрільби. В автоматі вона може бути дерев'яна чи пластмасова (у кулемета – дерев'яна) і має жолоб, у якому закріплене металеве напівкільце, що віджимає ствольну накладку від газової трубки (це запобігає появі хитання накладки під час висихання деревини).

Ствольна накладка закріплена на газовій трубці за допомогою передньої і задньої з'єднувальних муфт; задня з'єднувальна муфта має виступ, у який упирається замикач газової трубки; пластинчаста пружина запобігає повздовжньому хитанню трубки.

бруду, а на дерев'яних (пластмасових) частинах – розколин та збитостей. Особливу увагу необхідно звернути на стан каналу ствола, газової камори, газової трубки і газового поршня.

68. Під час огляду приладдя перевірити його наявність і справність всіх складових.

Для перевірки шомпола, протирки і йоржика, почергово накрутити протирку і йоржик на шомпол і перевірити, чи не погнуті вони; протирка і йоржик повинні міцно утримуватися на шомполі, а верхня частина протирки – вільно обертатися; йоржик повинен бути чистим, а щетина не повинна випадати.

У пенала не повинно бути розколин, вм'ятин і згинів. Через менший бічний отвір пенала не повинна проходити головка шомпола.

У мастильниці не повинно бути розколин і відколів. Кришка мастильниці повинна мати прокладку і щільно накручуватися на горловину мастильниці. Із мастильниці не повинно протікати мастило.

У викрутці не повинно бути скришень і забойн на лезі і стінках вирізів. Виколотка не повинна бути погнутою. В обойми і перехідника не повинно бути розколин, збитостей і вм'ятин. Патрони повинні легко переміщуватися в пазах обойми і утримуватися загинами пластинчatoї пружини від випадання. Обойма повинна будь-яким кінцем вільно входити в перехідник і утримуватися в ньому пластинчatoю пружиною.

Перехідник повинен вільно надіватися на верхню частину магазина; при цьому загини перехідника повинні входити у відповідні пази на горловині магазина.

69. Про всі несправності, які виявлені під час огляду автомата (кулемета) і приладдя до нього, солдати і сержанти повинні негайно доповідати своєму командиру.

Порядок контролального огляду автомата (кулемета) офіцерами

70. Офіцери оглядають автомати (кулемети) у

цилику та мушці і надійність фіксації пристрою для стрільби вночі в заданому положенні. На автоматах (кулеметах) з нічними прицілами, крім цього, перевіряється надійність кріплення і працездатність прицілу НСПУ.

Під час перевірки правильності роботи частин і механізмів потрібно:

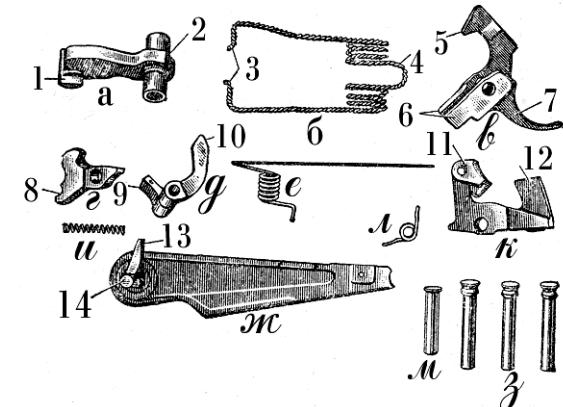
поставити перевідник на автоматичний вогонь (АВ), відвести затворну раму назад до кінця і відпустити її; при цьому затворна рама повинна енергійно повернутися в переднє положення; знову відвести затворну раму назад, натиснути на спусковий гачок і, притримуючи затворну раму за ручку, повільно відпустити її; при підході затворної рами в крайнє переднє положення повинно бути чутно удар курка по ударнику;

поставити перевідник на поодинокий вогонь (ОД), натиснути на спусковий гачок, відтягнути затворну раму за ручку назад до кінця і, не відпускаючи спускового гачка, відпустити затворну раму; відпустити спусковий гачок, при цьому повинно бути чутно клацання – курок, що вийшов в зачеплення з шепталом поодинокого вогню, стає на бойовий взвід; після цього поставити автомат (кулемет) на запобіжник і натиснути на спусковий гачок; хвіст спускового гачка не повинен відходити назад, а курок повинен залишатися на бойовому взвіді; зняти автомат (кулемет) із запобіжника і натиснути на спусковий гачок, при цьому повинно бути чутно удар курка по ударнику.

Під час перевірки роботи перевідника, впевнитись, чи надійно він утримується у встановлених положеннях.

В автоматі (кулеметі) із прикладом, який складається, перевірити енергійність дії фіксатора та защіпок приклада, надійність стопоріння приклада у відкинутому і складеному положеннях, а також перевірити, чи немає його хитання.

67. При огляді автомата (кулемета) під час чищення перевірити кожну частину, механізм окремо і переконатися, що на металевих частинах немає кришення металу, забойн, іржі і

Мал. 41. Частини ударно-спускового механізму:
 а – курок; б – бойова пружина; в – спусковий гачок; г – шептало поодинокого вогню; д – автоспуск; е – пружина автоспуска;
 ж – перевідник; з – осі; и – пружина шептало поодинокого вогню;
 к – уповільнювач курка; л – пружина уповільнювача курка;
 м – трубчаста вісь; 1 – бойовий взвід; 2 – взвід автоспуска; 3 – загнуті кінці;
 4 – петля; 5 – фігурний виступ; 6 – прямоукнуті виступи;
 7 – хвіст; 8 – виріз; 9 – шептало; 10 – важелі; 11 – защіпка;
 12 – передній виступ; 13 – сектор; 14 – цапфа

21. Ударно-спусковий механізм (мал. 41) служить для спуска курка з бойового взвіду чи із взвіду автоспуска, нанесення удару по ударнику, забезпечення ведення автоматичного чи поодинокого вогню, припинення стрільби, для запобігання пострілів при незачиненому затворі і для постановки автомата (кулемета) на запобіжник.

Ударно-спусковий механізм розміщується у ствольній коробці, де кріпиться трьома взаємозамінними осями і складається із курка з бойовою пружиною, уповільнювача курка з пружиною спускового гачка, шептало поодинокого вогню з пружиною, перевідника і трубчатої осі.

Курок із бойовою пружиною служить для нанесення удару по ударнику. На курку є бойовий взвід, взвід автоспуска, цапфи і отвори для осі. Бойова пружина надівається на цапфи

курка і своєю петлею діє на курок, а кінцями – на прямокутні виступи спускового гачка.

Уповільнювач курка служить для уповільнення руху курка вперед з метою покращення кучності бою під час ведення автоматичного вогню із стійких положень. Він має передній і задній виступи, отвір для осі, пружину і защіпку.

Перевідник служить для встановлення автомата (кулемета) на автоматичний чи поодинокий вогонь, а також на запобіжник. Він має сектор з цапфами, які розміщаються в отворах стінок ствольної коробки. Нижнє положення перевідника відповідає встановленню його на поодинокий вогонь (ОД), середнє – на автоматичний вогонь (АВ) і верхнє – на запобіжник.

Спусковий гачок служить для утримання курка на бойовому взводі і для спускання курка, він має фігурний виступ, отвір для осі, прямокутні виступи і хвіст. Своїм фігурним виступом він утримує курок на бойовому взводі.

Шептало поодинокого вогню служить для утримання курка після пострілу в крайньому задньому положенні, якщо під час ведення поодинокого вогню спусковий гачок не був відпущенний. Воно знаходитьться на одній осі із спусковим гачком. Шептало поодинокого вогню має пружину, отвір для осі і виріз, в який входить сектор перевідника під час ведення автоматичного вогню і стопорить шептало. Крім цього, виріз обмежує повертання сектора вперед під час встановлення перевідника на запобіжник.

Автоспуск служить для автоматичного звільнення курка зі взводу автоспуска під час стрільби чергами, а також для запобігання спуска курка при незачиненому затворі, він має

забойни на дульному зрізі ствола, розтертість каналу ствола (особливо в дульній частині), знус і закруглення кутів полів нарізів, раковини, хитання прицільної планки, мушки, приклада – все це збільшує розсіювання куль.

Порядок контрольного огляду автомата (кулемета) солдатами і сержантами

65. Під час щоденного огляду переконатися в наявності всіх частин автомата (кулемета) і перевірити: чи є на зовнішніх частинах іржа, бруд, а також вм'ятини, подряпини, забойни та інші ушкодження, які можуть викликати порушення нормальної роботи механізмів; чи є на дерев'яних (пластмасових) частинах розколини, відколи і побитості; чи надійне кріплення шомпола; крім цього, перевірити стан мастила на видимих без розбирання автомата (кулемета) частинах, наявність ременя; а у автомата (кулемета) із прикладом, що складається, і наявність чохла для автомата (кулемета).

66. Під час огляду автомата (кулемета) перед заступанням у наряд, перед виходом на заняття і у бойовій обстановці перевірити те саме, що й під час щоденного огляду; крім цього, перевірити справність прицілу і мушки; переконатися, що у каналі ствола немає сторонніх предметів; перевірити правильність роботи частин і механізмів.

Під час перевірки справності прицілу і мушки переконатися, що проріз на гривці прицільної планки (на ціликові) не має забойн, хомутик плавно переміщується по прицільній планці і надійно закріплюється у встановленому положенні защіпкою, пружина надійно утримує прицільну планку, мушка не зігнута і міцно утримується у положку, риска на положку співпадає з рискою на основі мушки, положок міцно утримується в основі мушки; цілик у кулемета вільно пересувається під час обертання маховичка і надійно фіксується.

Перевіряється наявність люмінесцентного складу на

*Автомати і кулемети останніх випусків уповільнювача курка не мають.

Розділ VI

Контрольний огляд автомата (кулемета) і підготовка його до стрільби

Загальні положення

60. Для перевірки справності автомата (кулемета), його чистоти, змащування і підготовки до стрільби здійснюються контрольні огляди автомата (кулемета), приладя і магазинів.

61. Солдати і сержанти оглядають автомати (кулемети): щоденно;

перед заступанням у наряд, перед виходом на заняття, в бойовій обстановці – періодично протягом дня і перед виконанням бойового завдання;

під час чищення.

62. Офіцери оглядають автомати (кулемети) періодично в терміни, встановлені Статутом внутрішньої служби, а також перед стрільбою, заступанням у наряд і перед виконанням бойового завдання.

63. Несправності автомата (кулемета), магазинів і приладя повинні усуватися негайно. Якщо усунути їх у підрозділі неможливо, автомат (кулемет), магазини і приладя відправити до ремонтної майстерні.

64. Характерними несправностями, які порушують нормальній бій автомата (кулемета), можуть бути наступні:

– мушка збита або зігнута, змістилася вбік, вверх чи вниз – кулі будуть відхилятися в бік, протилежний переміщенню вершини мушки;

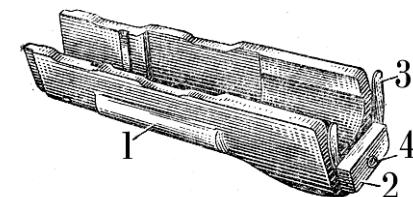
прицільна планка зігнута або перекошена – кулі будуть відхилятися в бік зміщення прорізу гришки прицільної планки цілика;

ствол зігнутий – кулі будуть відхилятися в бік згину дульної частини ствола;

шептало для утримання курка на взводі автоспуска, важіль для повороту автоспуска виступом затворної рами під час підходу її в переднє положення і пружину.

На одній осі з автоспуском знаходиться його пружина. Коротким кінцем вона з'єднана з автоспуском, а її довгий кінець проходить уздовж лівої стінки ствольної коробки і входить у кільцеві проточки на осіах автоспуска, курка і спускового гачка, утримуючи осі від випадання.

22. Ців'є (мал. 42) служить для зручності дій і для запобігання від опіків рук автоматника (кулеметника). Воно може бути дерев'яним або пластмасовим. Ців'є прикріплюється до ствола знизу за допомогою з'єднувальної муфти і до ствольної коробки за допомогою виступу, що входить в гнізда ствольної коробки. В корпусі ців'я є наскрізний отвір для шомпола. В задній частині ців'я є вирізи і виїмки, в яких розміщується пластинчата пружина. Пружина призначена для запобігання повздовжньому хитанню ців'я. Вирізи на ців'ї і ствольній накладці утворюють вікна для охолодження ствола і газової трубки під час стрільби. Пластмасове ців'є має металевий екран, призначений для зменшення нагрівання ців'я під час стрільби.

Мал. 42. Ців'є (дерев'яне):

1 – упор для пальців; 2 – виступ;
3 – пластинчата пружина; 4 – отвір для шомпола

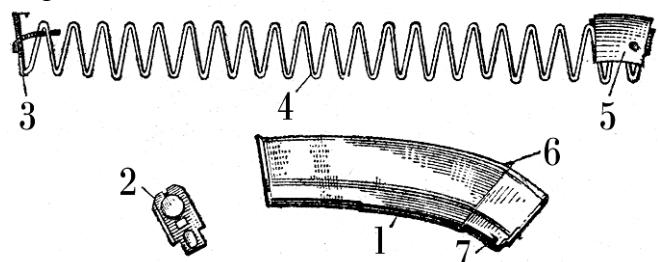
23. Магазин (мал. 43) служить для розміщення патронів і подавання їх у ствольну коробку. Він складається із пластмасового корпусу, кришки, стопорної планки, пружини і

подавача.

Корпус магазина з'єднує всі частини магазина; його бічні стінки мають зверху (на горловині) загини для утримання патронів від випадання і виступи, що обмежують піднімання подавача; на передній стінці є зачіп, а на задній – опорний виступ, за допомогою яких магазин приєднується до ствольної коробки. На задній стінці корпусу знизу є контрольний отвір для визначення повноти спорядження магазина патронами.

Знизу корпус закривається кришкою. В кришці є отвір для виступу стопорної планки.

Всередині корпусу розміщується подавач і пружина зі стопорною планкою. Подавач утримується на верхньому кінці пружини за допомогою внутрішнього загину на правій стінці подавача; подавач має виступ, що забезпечує шахове розміщення патронів в магазині. Стопорна планка закріплена на нижньому кінці пружини і своїм виступом утримує кришку магазина від переміщення.

Мал. 43. Магазин:

1 – корпус; 2 – кришка; 3 – стопорна планка; 4 – пружина;

5 – подавач; 6 – опорний виступ; 7 – зачіп

24. Багнет (мал. 44) приєднується до автомата для ураження противника у бою. Крім того, він використовується як ніж, пилка (для розпилювання металу) і ножиці (для розрізання дроту). Дроти освітлювальної мережі необхідно різати по одному, знявши попередньо ремінь із багнета і підвіску із піхв. Під час розрізання дроту, спостерігати за тим, щоб руки не торкалися до металевих поверхонь багнета і піхв. Робити проходи в електризованих дротяних загородженнях за

положенні автомата (кулемета) дульною частиною ствола вниз і декілька разів стриси автомат (кулемет); при цьому вода витече із каналу ствола.

59. Патрони повинні зберігатися в сухому місці і, якщо можливо, бути захищеними від сонячних промінів.

Поводитися з патронами необхідно обережно, оберігати їх від пошкоджень, вологи і бруду. Змащувати патрони забороняється. Втрата патронів не допускається.

пенал для автомата з прикладом, що складається. Сумка для магазинів, ремінь і чохол повинні зберігатися чистими і сухими.

54. Під час тимчасового розташування в якому-небудь приміщенні автомат (кулемет) зберігати в сухому місці подалі від дверей, печей, нагрівальних приладів. У бойовій обстановці автомат (кулемет) тримати при собі (в руках).

55. Під час руху на заняття, в поході автомат (кулемет) переносити на ремені в положенні “на ремінь” чи “за спину”, а автомат також і “на груди”. Ремінь повинен бути підігнаним так, щоб автомат (кулемет) не вдарявся об тверді предмети спорядження. Автомат (кулемет) переноситься з приєднаним магазином. Решта магазинів знаходяться у сумках. Автомат із прикладом, який складається, переноситься і перевозиться, як правило, із складеним прикладом, а кулемет – із відкинутим прикладом. Складання приклада кулемета здійснюється лише під час десантування.

Під час перерв між заняттями, а також на привалах автомат (кулемет) знаходиться у автоматника (кулеметника) на ремені або в руках (кулемет може бути поставлений на сошку).

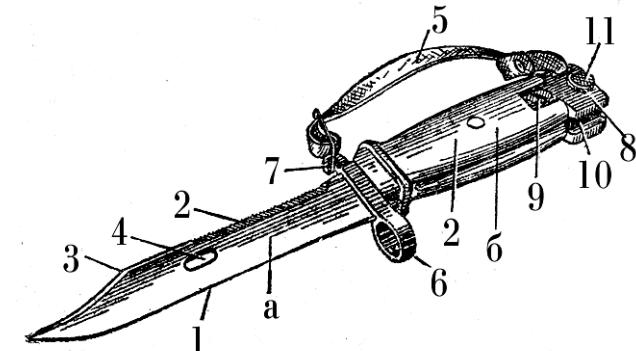
56. Під час пересування на автомобілях і бронетранспортерах автомат (кулемет) тримати між колінами прямовисно, а на БМП, крім цього, автомат може знаходитись в укладці. Під час пересування на танках автомат (кулемет) тримати в руках, зберігаючи його від ударів об броню.

57. Під час перевезення залізничним чи водним транспортом автомати (кулемети) встановлюються у спеціальній піраміді. Якщо вагон або теплохід не обладнані пірамідами, автомат (кулемет) можна тримати в руках або покласти на полицю так, щоб він не міг впасти, або отримати пошкодження.

58. Для попередження роздуття чи розриву ствола забороняється будь-чим затуляти канал ствола. Автомат (кулемет) необхідно оберігати від потрапляння в канал ствола води. У випадку, коли в канал ствола потрапила вода, необхідно перед початком стрільби відтягнути рухомі частини назад при

допомогою багнета не дозволяється.

Багнет складається із леза і ручки.

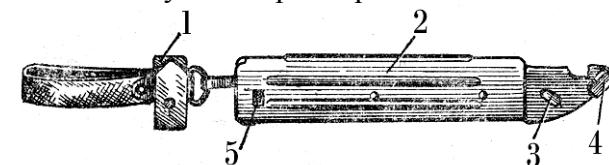

Мал. 44. Багнет:

а – лезо; б – ручка; 1 – ріжуча грань; 2 – пила; 3 – заточена кромка; 4 – отвір; 5 – ремінь; 6 – кільце; 7 – зачіп для ременя; 8 – металевий наконечник; 9 – з'єднувальний гвинт; 10 – повздовжні пази; 11 – защіпка

На лезі є ріжуча грань, пилка, заточена кромка, яка у сполученні з піхвами використовується як ножиці, отвір, в який вставляється виступ-віссі піхв.

Ручка служить для зручності дій і для примикання багнета до автомата. На ручці є ремінь для зручності користування багнетом; спереду – кільце і виступ для приєднання до дульного гальма-компенсатора та зачіп для ременя; ззаду – металевий наконечник зі з'єднувальним гвинтом. На наконечнику є повздовжні пази, якими багнет надівається на відповідні виступи на опорі основи мушки, защіпка, запобіжний виступ і отвір для ременя.

Мал. 45. Піхви:

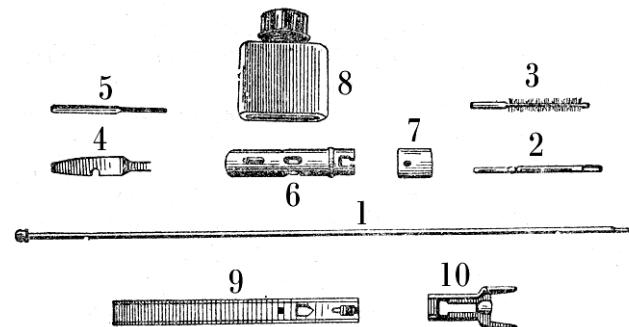
1 – підвіска з петлею-застібкою та карабінчиком; 2 – пластмасовий корпус; 3 – виступ-віссі; 4 – упор; 5 – фіксатор пластинчастої пружини

Піхви (мал. 45) служать для носіння багнета на поясному ремені. Крім того, вони використовуються разом із багнетом для розрізання дроту. Піхви мають підвіску з петлею, виступ-вісь, упор для обмеження повороту багнета під час дії ним як ножицями, всередині піхв є пластинчата пружина з фіксатором для утримання багнета від випадання.

ПРИЛАДДЯ ДО АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА)

25. Приладдя (мал. 46) служать для розбирання, збирання, чищення, змащування автомата (кулемета) і прискореного спорядження магазина патронами.

До приладдя належать: шомпол, протирка, йоржик, викрутка, виколотка, пенал, мастильниці, обойми і перехідник.

Мал. 46. Приладдя:

1 – шомпол; 2 – протирка; 3 – йоржик; 4 – викрутка; 5 – виколотка; 6 – пенал; 7 – кришка; 8 – мастильниця; 9 – обойма; 10 - переходник

Шомпол застосовується для чищення і змащування каналу ствола, а також каналів і порожнин частин автомата (кулемета). Він має головку з отвором для виколотки, різьбу для накручування протирки чи йоржика.

Протирка застосовується для чищення і змащування каналу ствола, каналів і порожнин інших частин автомата (кулемета). Вона має внутрішню різьбу для накручування на

Примітка. Застосування збройного мастила при температурі повітря нижче +5° С замість рідкого збройного мастила забороняється. Допускається цілорічне застосування рідкого збройного мастила в районах з невисокими температурами у літній період.

49. Автомат (кулемет), внесений з морозу в тепле приміщення, чистити через 10-20 хв. (після того, як він від потіє). Рекомендується перед входженням у тепле приміщення зовнішні поверхні автомата (кулемета) обтерти ганчір'ям, змоченим рідким збройним мастилом.

50. Автомат (кулемет), який здається на склад для тривалого зберігання, змастити рідким збройним мастилом, загорнути в один шар інгібованого, а потім в один шар парафінованого паперу.

51. Дегазація, дезактивація і дезинфекція автомата (кулемета) здійснюється згідно з вказівками командира підрозділу.

Зберігання автоматів (кулеметів) і патронів

52. Відповідальність за зберігання автоматів (кулеметів) і патронів у підрозділі несе командир підрозділу.

Автомат (кулемет) зберігається завжди розрядженим, при цьому магазин від'єднаний, багнет знятий, курок спущений, перевідник на запобіжнику, хомутик прицілу автомата встановлений на поділку "P", а у кулемета – на поділку 1, ноги сошки кулемета складені і закріплені пружинною защіпкою. Автомат (кулемет) знімається із запобіжника лише перед заряджанням і перед стрільбою.

Автоматник (кулеметник) повинен завжди мати автомат (кулемет) чистим та у повній справності, поводитись із ним обережно і оглядати його у випадках, вказаних у ст. 61. Під час перевірки роботи ударно-спускового механізму не здійснювати зайвих спусків курка.

53. При казарменому і табірному розташуванні автомат (кулемет) зберігається в піраміді; в окремому відділенні тієї ж піраміди зберігаються магазини, сумки для магазинів, багнет у піхвах, мастильниця і чохол для автомата (кулемета), а також

ганчір'ям; при сильному забрудненні частин прочистити їх рідким збройним мастилом, а потім насухо протерти.

8. Дерев'яні частини обернути сухим ганчір'ям.

9. Люмінесцентні насадки протерти чистим ганчір'ям, змоченим у воді або гасі, і після усунення бруду протерти цілик та мушку чистим сухим ганчір'ям.

46. Про закінчення чищення автомата (кулемета) солдат доповідає командиру відділення; потім із дозволу командира відділення здійснюється змащування і збирання автомата (кулемета).

47. Змащування автомата (кулемета) здійснювати у такому порядку:

1. Змастити канал ствола. Накрутити на шомпол протирку і проштовхнути крізь проріз протирки ганчір'я, промочене мастилом. Увести протирку в канал ствола з дульної частини і плавно просунути її 2-3 рази по всій довжині ствола, щоб рівномірно покрити канал ствола тонким шаром мастила. Змастити патронник і дульне гальмо-компенсатор (полум'ягасник).

2. Решту металевих частин і механізмів автомата (кулемета) за допомогою змащеного ганчір'я покрити тонким шаром мастила. Зайве мастило сприяє забрудненню частин і може викликати затримки під час стрільби. Дерев'яні частини і люмінесцентні точки (смужки) на мушці і цілику не змащувати.

3. Після закінчення змащування зібрати автомат (кулемет), перевірити роботу його частин та механізмів, вичистити і змастити магазини, приладдя, а потім автомат (кулемет) показати командиру відділення.

48. У холодну пору року при температурі +5С і нижче автомат (кулемет) змащувати лише рідким збройним мастилом. При переході з одного мастила на інше потрібно ретельно усунути старе мастило з усіх частин автомата (кулемета).

Для усунення мастила необхідно здійснити повне розбирання автомата (кулемета), помити всі металеві частини в рідкому збройному мастилі і обтерти їх чистим ганчір'ям.

шомпол і проріз для ганчір'я або паклі.

Йоржик використовується для чищення каналу ствола розчином РЧС.

Викрутка і виколотка застосовується під час розбирання і збирання автомата (кулемета). Виріз на кінці викрутки призначений для закручування і викручування мушки, а бічний виріз – для закріplення протирки на шомполі. Для зручності користування викруткою вона вставляється у бічні отвори пенала. Під час чищення каналу ствола викрутка вкладається в пенал поверх головки шомпола.

Пенал призначений для зберігання протирки, йоржика, викрутки і виколотки. Він закривається кришкою.

Пенал застосовується як ручка для викрутки під час закручування і викручування мушки, для повороту замикача газової трубки, а також як ручка для шомпола.

Пенал має наскрізні отвори, в які вставляється шомпол під час чищення автомата (кулемета), овальні отвори для викрутки і прямокутний отвір для повороту замикача газової трубки під час розбирання і збирання автомата (кулемета).

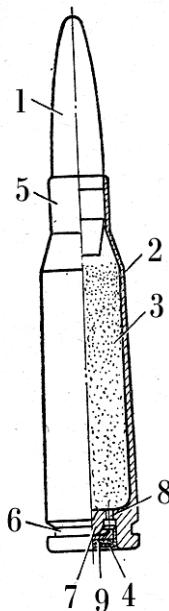
Мастильниця призначена для зберігання мастила, переноситься вона в кишені сумки для магазинів.

Обойма призначена для перенесення патронів і прискореного спорядження магазина патронами. В обоймі розміщується 15 патронів. Вона має два повздовжні пази і пластинчату пружину, що утримує патрони від випадання. Крім цього, пластинчаста пружина забезпечує міцне з'єднання обойми з переходником.

Перехідник призначений для з'єднання обойми з магазином під час спорядження його патронами. Він має: знизу (розширену частину) – два загини, які входять у відповідні пази на горловині магазина; згори – два повздовжні пази для обойми, отвори для пружини обойми і упор, який обмежує просування обойми під час вставлення її у переходник.

5,45-мм бойові патрони

26. Бойовий патрон (мал. 47) складається із кулі, гільзи, порохового заряду і капсуля.

Мал. 47. Бойовий патрон:

1 – куля; 2 – гільза; 3 – пороховий заряд; 4 – капсул; 5 – дульце; 6 – проточка; 7 – ковадло; 8 – затравлювальний отвір; 9 – ударний склад

27. 5,45-мм патрони випускаються зі звичайними і трасуючими кулями. Головна частина трасуючої кулі пофарбована у зелений колір. Для імітації стрільби застосовуються холості (без кулі) патрони, стрільба якими ведеться із застосуванням спеціальної втулки.

Звичайна куля (мал. 48,а) призначена для ураження живої сили противника, розміщеної відкрито і за перешкодами, які пробиває куля.

Чищення каналу ствола розчином РЧС здійснювати йоржиком, змоченим у розчині; потім канал ствола протерти паклею. Чищення розчином РЧС продовжувати до повного усунення нагару, доки змочений розчином йоржик або пакля не будуть виходити із каналу ствола без нагару або зелені. Після цього протерти канал ствола сухою паклею, потім чистим ганчір'ям. На наступний день перевірити якість проведеної чистки; якщо під час протирання каналу ствола чистим ганчір'ям на ньому буде виявлений нагар, провести чистку у тому ж порядку.

Після закінчення чистки нарізної частини каналу ствола таким же чином вичистити патронник з боку ствольної коробки.

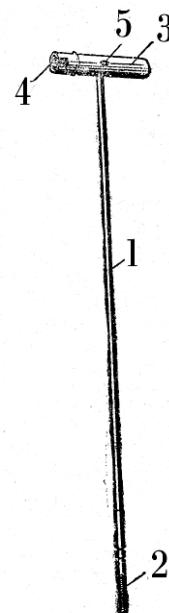
Примітка. Якщо під час чищення протирка з шомполом загрузне в каналі ствола, потрібно ввести в канал трохи розігрітого рідкого збройного мастила і через декілька хвилин спробувати вийняти шомпол. Якщо шомпол не виймається, автомат (кулемет) відправити до ремонтної майстерні.

5. Газову камору, газову трубку і дульне гальмо-компенсатор (полум'ягасник) помити рідким збройним мастилом або розчином РЧС та прочистити паклею (ганчір'ям) за допомогою шомпола або дерев'яної палички. Газову камору після чистки розчином РЧС протерти насухо ганчір'ям, оглянути канал ствола, щоб у ньому не залишилося сторонніх предметів, і обтерти ствол ззовні. Газову трубку і дульне гальмо-компенсатор (полум'ягасник) після чистки протерти насухо.

6. Ствольну коробку, затворну раму, затвор, газовий поршень чистити ганчір'ям, змоченим рідким збройним мастилом або розчином РЧС, після чого протерти насухо. Якщо для чищення після стрільби застосовується рідке збройне мастило, газовий поршень, а також циліндричний виріз затвора покрити мастилом або обгорнути їх на 3-5 хв. ганчір'ям, змоченим мастилом. Після цього за допомогою палички усунути твердий пороховий нагар і насухо їх протерти. Те ж стосується і внутрішньої поверхні дульного гальмо-компенсатора (полум'ягасника).

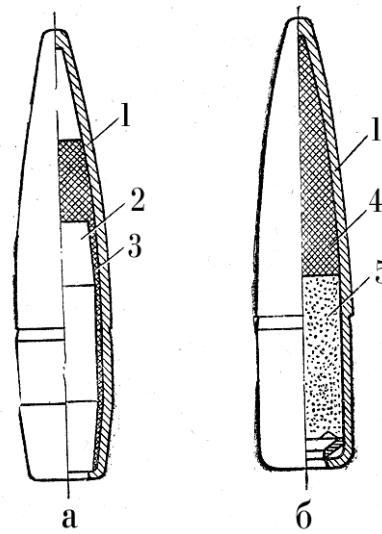
7. Решту металевих поверхонь насухо протерти

пенал, плавно, не згинаючи шомпол, просунути його по всій довжині каналу ствола декілька разів. Вийняти шомпол, змінити паклю, промочити її рідким збройним мастилом і таким же чином прочистити канал ствола декілька разів. Після цього ретельно обтерти шомпол і протерти канал ствола чистою сухою паклею, а потім чистим ганчір'ям. Оглянути ганчір'я; якщо на ньому будуть помітні сліди нагару (чорнота), іржі або забруднення, продовжити чищення каналу ствола, а потім знову протерти сухою паклею і ганчір'ям. Якщо ганчір'я після протирання вийшло з каналу ствола чистим, тобто без чорноти від порохового нагару або жовтого кольору від іржі, ретельно оглянути канал ствола на світло з дульної частини і з боку патронника, повільно повертуючи ствол в руках; при цьому особливу увагу звернути на кути нарізів і перевірити, чи не залишилося в них нагару.

Мал. 52. Приладдя автомата (кулемета), підготовлене для чищення:

1 – шомпол; 2 – протирка; 3 – пенал; 4 – викрутка; 5 – головка шомпола

Мал. 48. Кулі:

а – звичайна куля зі сталевим осереддям; б – трасуюча; 1 – оболонка; 2 – сталеве осереддя; 3 – свинцева сорочка; 4 – осереддя (свинцеве); 5 – трасуючий склад

Звичайна куля складається зі стальної, покритої томпаком, оболонки і стального осердя. Між оболонкою і осердям є свинцева сорочка.

Трасуюча куля (мал. 48, б) також призначена для ураження живої сили противника. Крім цього, під час польоту кулі в повітрі, її трасуючий склад, що горить, на дальностях стрільби до 800 м залишає світловий слід, який дозволяє здійснювати коректування вогню і цілевказання.

В оболонці трасуючої кулі в головній частині розміщене осереддя, а у донній – шашка пресованого трасуючого складу. Під час пострілу полум'я від порохового заряду запалює трасуючий склад, який під час польоту кулі залишає слід, який світиться.

Гільза служить для з'єднання всіх частин патрона, захиству порохового заряду від впливу зовнішніх умов і для

усунення прориву порохових газів вбік затвора. Вона має корпус для розміщення порохового заряду, дульце для закріплення кулі і дно. Ззовні біля дна гільзи зроблена кінцева проточка для зачепу викидача. У дні гільзи є гніздо для капсуля, ковадло і два затравлювальних отвори.

29. Пороховий заряд служить для надання кулі поступального руху; він складається із пороху сферичного зернування.

30. Капсулъ служить для запалювання порохового заряду. Він складається із латунного ковпачка, впресованого у нього ударного складу і фольгового кружка, який прикриває ударний склад.

31. 5,45-мм патрони запаковані у картонні пачки кількістю 30 штук у дві герметично зачинені металеві коробки кількістю 1080 патронів, які вкладаються у дерев'яні ящики. Усього в ящику розміщується 2160 патронів.

На бічних стінках ящиків, у яких закупорені патрони з трасуючими кулями, нанесена зелена смуга. У кожному ящику є ніж для відкривання коробки.

вуглекислий амоній – 200 г;

двохромовокислий калій (хромпік) – 3 - 5 гр.

Невелику кількість розчину РЧС дозволяється зберігати не більше 7 діб в скляних посудинах, закупорених пробками, в темному місці і подальше від нагрівальних приладів. У металеві мастильниці розчин РЧС наливати заборонено;

ганчір'я або папір КВ-22 – для обтирання, чищення і замашування автомата (кулемета);

пакля (коротке льоноволокно), очищена від кострики, лише для чищення каналу ствола.

Для зручності чищення пазів, вирізів і отворів можна застосовувати дерев'яні палички.

Категорично забороняється використовувати для чищення автомата (кулемета) абразивні матеріали (наждачний папір, пісок тощо).

Поточне обслуговування

45. Чищення автомата (кулемета) здійснювати у наступному порядку:

1. Підготувати матеріали для чищення і замашування.

2. Розібрati автомат (кулемет).

3. Оглянути приладдя, як вказано в ст. 68, і підготувати її для використання під час чищення. (мал. 52)

4. Прочистити канал ствола.

Покласти автомат (кулемет) у вирізи стола для чищення зброї або на звичайний стіл, а за відсутності стола автомат (кулемет) уперти прикладом в землю або підлогу.

Для чищення каналу ствола рідким збройним мастилом проштовхнути крізь проріз протирки паклю або ганчір'я; при цьому кінці паклі повинні бути коротшими за стержень протирки, а товщина шару повинна бути такою, щоб протирка з паклею вводилась у канал ствола невеликим зусиллям руки; налити на паклю трохи рідкого збройного мастила і пальцями злегка пом'яти паклю. Ввести шомпол з протиркою і паклею в канал ствола. Однією рукою, утримуючи за дульну частину автомат (кулемет), а другою, взявши за

перевірити правильність і якість чищення; дати дозвіл на змащування і збирання; перевірити правильність змащування і збирання автомата (кулемета).

Офіцери повинні періодично бути присутніми під час чищення автомата (кулемета) і перевіряти правильність його здійснення.

42. Під час казарменого чи табірного розміщення чищення автомата (кулемета) здійснювати у спеціально відведеніх місцях на обладнаних для цієї мети столах, а в бойовій обстановці і на навчаннях – на чистих підстилках, дошках, фанері тощо.

43. На стрільбищі автомат (кулемет) після стрільби чистити у відведеніх для цього місцях розчином РЧС або рідким збройним мастилом. Чищення автоматів (кулеметів) розчином РЧС здійснюється лише під керівництвом офіцерів або старшини підрозділу.

Автомат (кулемет), вичищений на стрільбищі рідким збройним мастилом, після повернення в казарму необхідно вичистити розчином РЧС.

У польових умовах чищення і змащування автомата (кулемета) здійснюється лише рідким збройним мастилом.

44. Для чищення і змащування автомата (кулемета) застосовуються:

рідке збройне мастило – для чищення автомата (кулемета) і змащування його частин і механізмів при температурі повітря від + 5°C до - 50C;

збройне мастило – для змащування каналу ствола, частин і механізмів автомата (кулемета) після їх чищення; це мастило застосовується при температурі повітря вище +5°C;

розчин РЧС (розчин чищення стволів) – для чищення каналів стволів та інших частин автомата (кулемета), на які діють порохові гази.

Примітка: Розчин РЧС готується у підрозділі у кількості, яка необхідна для чищення зброї протягом однієї доби. Склад розчину:

питна вода – 1 л;

Розділ IV

РОБОТА ЧАСТИН І МЕХАНІЗМІВ АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА)

Положення частин і механізмів до заряджання

32. Затворна рама з газовим поршнем і затвором під дією зворотного механізму знаходиться у крайньому передньому положенні, газовий поршень – в патрубку газової камори; канал ствола засніжений затвором. Затвор повернутий навколо повздовжньої осі праворуч, його бойові виступи знаходяться у вирізах ствольної коробки – затвор запертий. Зворотна пружина має найменше стиснення.

Важіль автоспуска під дією виступу затворної рами повернутий вперед і вниз. (мал. 49)

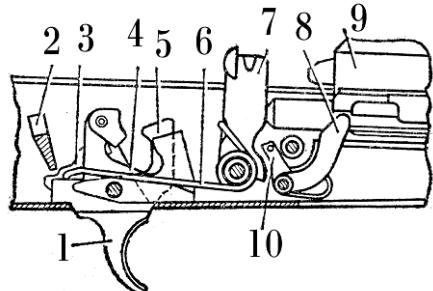
Курок спущений і впирається в затвор. Ударник під дією курка подано вперед. Бойова пружина знаходиться у найменшому стисненні і своєю петлею притискає курок до затвора, а загнутими кінцями притискає прямокутні виступи спускового гачка до дна ствольної коробки, при цьому хвіст спускового гачка знаходиться у передньому положенні.

Уповільнювач курка під дією своєї пружини переднім виступом притиснений до дна ствольної коробки.

Перевідник знаходиться у крайньому верхньому положенні і зачиняє ступінчатий виріз у кришці ствольної коробки (перевідник поставлений на запобіжник); сектор перевідника ввійшов у виріз шептала поодинокого вогню і знаходиться над правим прямокутним виступом спускового гачка (запирає спусковий гачок).

ДОГЛЯД ЗА АВТОМАТОМ (КУЛЕМЕТОМ), ЙОГО ЗБЕРІГАННЯ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мал. 49. Положення частин ударно-спускового механізму до заряджання при ввімкнутому запобіжнику та спущеному курку:
 1 – спусковий гачок; 2 – сектор перевідника; 3 – шептало поодинокого вогню; 4 – уповільнювач курка; 5 – фігурний виступ спускового гачка;
 6 – бойова пружина; 7 – курок; 8 – важіль автоспуска;
 9 – затворна рама; 10 – шептало автоспуска

Робота частин і механізмів під час заряджання

33. Для заряджання автомата (кулемета) потрібно приєднати до нього споряджений магазин, поставити перевідник на автоматичний (АВ) або поодинокий (ОД) вогонь, відвести затворну раму назад до кінця і відпустити її. Автомат (кулемет) заряджений. Якщо не буде негайно відкрито вогонь, то необхідно поставити перевідник на запобіжник.

Під час приєднання магазина його зачіп заходить за виступ ствольної коробки, а опорний виступ попадає за защіпку і магазин утримується у вікні ствольної коробки. Верхній патрон, упираючись знизу в затворну раму, дещо опускає патрони в магазин, стискаючи його пружину.

Під час постановки перевідника на автоматичний вогонь ступінчастий виріз у кришці ствольної коробки для ручки затворної рами звільняється, сектор перевідника залишається у вирізі шептала поодинокого вогню, не перешкоджаючи повороту спускового гачка.

Під час відведення затворної рами назад (на довжину вільного ходу) вона, діючи переднім скосом фігурного вирізу на

38. Автомат (кулемет) повинен бути справним і готовим до дії. Цього досягають своєчасним і вмілим чищенням, змащуванням і правильним зберіганням автомата (кулемета).

39. Чищення автомата (кулемета), що знаходиться у підрозділі, здійснюється:

під час підготовки до стрільби;

після стрільби бойовими і холостими патронами – негайно після закінчення стрільби на стрільбищі (в полі); при цьому чистять і змащують ствольну коробку, канал ствола, газову камеру, газовий поршень, затворну раму і затвор; кінцеве чищення автомата (кулемета) здійснюється після повернення зі стрільби і протягом наступних 2-3 діб щоденно;

після наряду і занять у полі без стрільби – після повернення з наряду чи заняття;

у бойовій обстановці і на тривалих навчаннях – щоденно в періоди затихання бою та під час перерв навчань;

якщо автомат (кулемет) не застосовувався – не рідше одного разу на тиждень.

40. Після чищення автомат (кулемет) змастити. Мастило наносити лише на добре очищенну і суху поверхню металу негайно після чищення, щоб не допустити дії вологи на метал.

41. Чищення і змащування автомата (кулемета) здійснюється під безпосереднім керівництвом командира відділення. Командир відділення повинен визначити ступінь необхідного розбирання, чищення і змащування; перевірити справність приладдя і якість матеріалів для чищення;

Гільзу не викинуто із ствольної коробки, вона залишилась ніж попереду затвора або дослана затвором назад патронник	Прихоплення чи невідбиття гільзи	
	1. Забруднення частин, що трутися, газових шляхів або патронника	Відвести ручку затворної рами назад, викинути гільзу і продовжити стрільбу При повторенні затримки почистити газові шляхи, частини, що трутися, і патронник; частини, що трутися, змастити. За несправностю викидача автомат (кулемет) відправити до ремонтної майстерні
Недохід затворної рами у переднє положення		
Затворна рама зупинилася в одному з середніх положень	Зламана зворотна пружина	Замінити пружину (у бойовій обстановці передню частину пружини повернути заправленим кінцем назад і продовжувати стрільбу)

ведучий виступ затвора, обертає затвор ліворуч, бойові виступи затвора виходять із вирізів ствольної коробки – здійснюється відпирання затвора; виступ затворної рами звільняє важіль автоспуска, а шептало автоспуска під дією пружини притискується до передньої площини курка.

Під час подальшого відведення затворної рами разом із нею відходить назад затвор, відчиняючи канал ствола; зворотна пружина стискається; курок під дією затворної рами провертався на осі, бойова пружина закручується; бойовий взвід курка послідовно заскакує за фігурний виступ спускового гачка і під защіпку уповільнювача курка, курок стає на нижній виступ шептала автоспуска; важіль автоспуска при цьому піднімається вверх і стає на шляху руху виступу затворної рами.

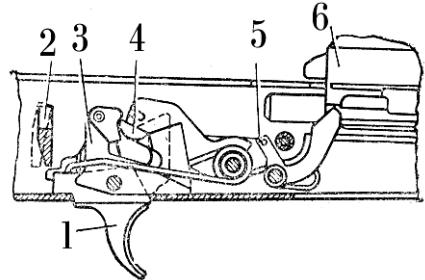
Як тільки нижня площа затворної рами пройде вікно для магазина, патрони під дією пружини магазина піднімуться вверх до упору верхнім патроном в загин стінки магазина.

Під час відпускання затворної рами вона разом із затвором під дією зворотного механізму подається вперед; затвор виштовхує із магазина верхній патрон, досилає його у патронник і зачиняє канал ствола. При підході затвора до казенного зりзу ствола зачіп викидача попадає у кільцеву проточку гільзи; затвор під дією скосу лівого вирізу ствольної коробки на скіс лівого бокового виступу затвора, а потім під дією фігурного вирізу затворної рами на ведучий виступ затвора провертався навколо повздовжньої осі праворуч; бойові виступи затвора заходять за бойові упори ствольної коробки – затвор запирається. Затворна рама, продовжуючи рух вперед, своїм виступом провертав важіль автоспуска вперед і вниз, виводячи шептало автоспуска з-під взвіду автоспуска курка; курок під дією бойової пружини провертався, виходить з-під защіпки уповільнювача і стає на бойовий взвід. (мал. 50)

Патрони в магазині під дією пружини підіймаються догори до упору верхнім патроном в затворну раму.

Під час постановки перевідника на запобіжник, перевідник закриває ступінчатий виріз кришки ствольної

коробки і стає на шляху руху ручки затворної рами назад; сектор перевідника провертався вперед і стає над правим прямокутним виступом спускового гачка (запирає спусковий гачок).

Мал. 50. Положення частин ударно-спускового механізму перед пострілом:

1 – спусковий гачок; 2 – сектор перевідника; 3 – уповільнювач курка;
4 – курок; 5 – шептало автоспуска; 6 – затворна рама

Робота частин і механізмів під час стрільби

Робота частин і механізмів під час автоматичної стрільби

34. Для здійснення автоматичної стрільби потрібно поставити перевідник на автоматичний вагонь (АВ), якщо він не був поставлений під час заряджання, і натиснути на спусковий гачок.

Під час постановки перевідника на автоматичний вагонь його сектор вивільняє прямокутний виступ спускового гачка (відпирає спусковий гачок) і залишається у вирізі шептала поодинокого вогню. Спусковий гачок отримує можливість обертання навколо своєї осі; шептало поодинокого вогню від повороту разом із спусковим гачком утримується сектором перевідника.

Після натискання на хвіст спускового гачка його фігурний виступ виходить із зачеплення із бойовим взводом курка. Курок під дією бойової пружини провертався на своїй осі і енергійно наносить удар по ударнику. Ударник бойком

Осічка		
Затвор у передньому положенні, патрон у патроннику, курок спущений - постріл не відбувся	1. Несправність патрона 2. Несправність ударника або ударно-спускового механізму; забруднення чи застигання мастила (відсутній або малий накол бойка на капсулі) 3. Заклиновання ударника у затворі	Перезарядити автомат (кулемет) і продовжити стрільбу При повторенні затримки оглянути і прочистити ударник і ударно-спусковий механізм; при поломці чи зносі ударно-спускового механізму автомат (кулемет) відправити до ремонтної майстерні Від'єднати ударник від затвора і прочистити отвір у затворі під ударником
Невіймання гільзи		
Гільза у патроннику, черговий патрон впирається в нього кулею, рухомі частини зупинилися у середньому положенні	1. Брудний патрон або забруднення патронника 2. Забруднення чи несправність викидача або його пружини	Відвести ручку затворної рами і, утримуючи її у задньому положенні, від'єднати магазин і вийняти патрон, що уткнувся. Вийняти затвором чи шомполом гільзу із патронника. Продовжувати стрільбу. При повторенні затримки прочистити патронник і патрони. Оглянути і прочистити від бруду викидач і продовжувати стрільбу. При несправності викидача автомат (кулемет) відправити до ремонтної майстерні

Затримки під час стрільби із автомата (кулемета) і способи їх усунення

36. Частини і механізми автомата (кулемета) при вірному поводженні і належному догляді довгий час працюють надійно і безвідмовно. Але в результаті забруднення механізмів, зношування частин і неохайногоповодження з автоматом (кулеметом), а також при несправностях патронів можуть виникнути затримки під час стрільби.

37. Затримку, що виникла під час стрільби, необхідно спробувати усунути перезаряджанням, для чого швидко відвести затворну раму за ручку назад до упору, відпустити її і продовжити стрільбу. Якщо затримка не усунена, то необхідно з'ясувати причину її появи і усунути затримку так, як вказано нижче.

Затримки та їх характеристики	Причина затримки	Спосіб усунення
Неподавання патрона		
Затвор у передньому положенні, але постріл не здійснено – у патроннику немає патрона	1. Забруднення чи несправність магазина 2. Несправність защіпки магазина	Перезарядити автомат (кулемет) і продовжувати стрільбу. При повторенні затримки замінити магазин При несправній защіпці магазина відправити автомат (кулемет) до ремонтної майстерні
Утикання патрона		
Патрон кулею уткнувся в казенний зріз ствола, рухомі частини зупинилися у середньому положенні	Несправність магазина	Утримуючи ручку затворної рами, вийняти патрон, що уткнувся, і продовжити стрільбу. При повторній затримці замінити магазин

розбиває капсуль патрона. Ударний склад капсуля патрона загоряється, полум'я через затравлювальні отвори в дні гільзи проникає до порохового заряду і запалює його. Здійснюється постріл.

Куля під дією порохових газів рухається каналом ствола; як тільки вона проходить газовідвідний отвір, частина газів поринає через цей отвір у газову камору, тисне на газовий поршень і відкидає затворну раму назад. Відходячи назад, затворна рама (як і під час відведення її назад за ручку) переднім скосом фігурного вирізу провертає затвор навколо повздовжньої осі і виводить його бойові виступи з-за бойових упорів ствольної коробки – здійснюється відпираання затвора і відчинення каналу ствола, виступ затворної рами звільняє важіль автоспуска, він під дією пружини трохи піднімається вверх, а шептало автоспуска притискається до передньої площини курка. До цього часу куля вилетить із каналу ствола.

Після вильоту кулі із каналу ствола автомата порохові гази потрапляють у задню камеру дульного гальмакомпенсатора, розширяються і, виходячи через компенсаційні отвори, створюють реактивну силу, яка відхиляє дульну частину автомата в бік, протилежний розташуванню отворів (ліворуч, донизу). Частина порохових газів, ударяючись в передні стінки задньої і передньої камер, зменшують віддачу. Зустріч газів, що виходять із щілин задньої камори, з газами, відбитими від передньої стінки передньої камори, зменшує звук пострілу.

Затворна рама із затвором за інерцією продовжує рух назад; гільза, що утримується зачепом викидача, наштовхується на відбиваючий виступ ствольної коробки і викидається назовні.

У подальшому робота частин і механізмів, за винятком роботи курка і уповільнювача, здійснюється так само, як і під час заряджання. Курок стає на верхній виступ шептала автоспуска і утримується на ньому під час повертання затворної рами із затвором у переднє положення. Після того, як затвор подасть верхній патрон у патронник, здійсниться закривання

каналу стволя і запирання затвора, затворна рама, продовжуючи рух вперед, виводить шептало автоспуска з-під взводу автоспуска курка. Курок під дією бойової пружини провертався і б'є по защіпці уповільнювача курка; уповільнювач повертається назад, підставляючи під удар курка передній виступ; внаслідок цих ударів по уповільнювачу рух курка вперед трохи уповільнюється, що дозволяє стволу після удару по ньому затворної рами прийняти положення, близьке до початкового, і цим покращити кучність бою. Після удару по передньому виступу уповільнювача курок наносить удар по ударнику. Здійснюється постріл. Робота частин і механізмів автомата (кулемета) повторюється. Автоматична стрільба буде продовжуватися до тих пір, доки спусковий гачок натиснутий і у магазині є патрони.

Для припинення стрільби відпустити спусковий гачок. При цьому спусковий гачок під дією бойової пружини провернеться, і його фігурний виступ встане на шляху руху бойового взводу курка. Курок зупиняється на бойовому взводі. Стрільба припиняється, але автомат (кулемет) залишається зарядженим, готовим до здійснення подальшої автоматичної стрільби.

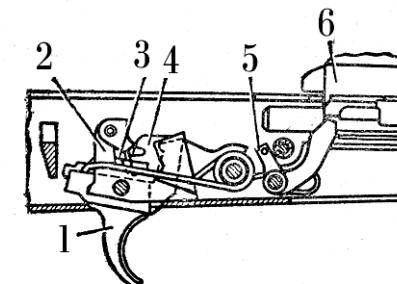
Робота частин і механізмів під час стрільби поодинокими пострілами

35. Для здійснення поодинокого пострілу необхідно поставити перевідник на поодинокий вагонь (ОД) і натиснути на спусковий гачок.

Під час постановки перевідника із положення на запобіжник в положення на поодинокий вагонь (ОД) сектор перевідника звільнює прямокутний виступ спускового гачка (звільняє спусковий гачок), повністю виходить із вирізу шептала поодинокого вогню і під час стрільби в роботі ударно-спускового механізму участі не бере.

Під час натискання на хвіст спускового гачка його фігурний виступ виходить із зачеплення з бойовим взводом

курка. Курок під дією бойової пружини провертався на своїй осі і енергійно б'є по ударнику. Здійснюється постріл. Після першого пострілу частини і механізми здійснюють ту саму роботу, що і під час автоматичної стрільби, але наступного пострілу не буде, тому що разом із спусковим гачком провернулося вперед шептало поодинокого вогню, і його зачіп встав на шляху руху бойового взводу курка. Бойовий взвід курка заскочить за шептало поодинокого вогню, а курок зупиниться у задньому положенні. (мал. 51)

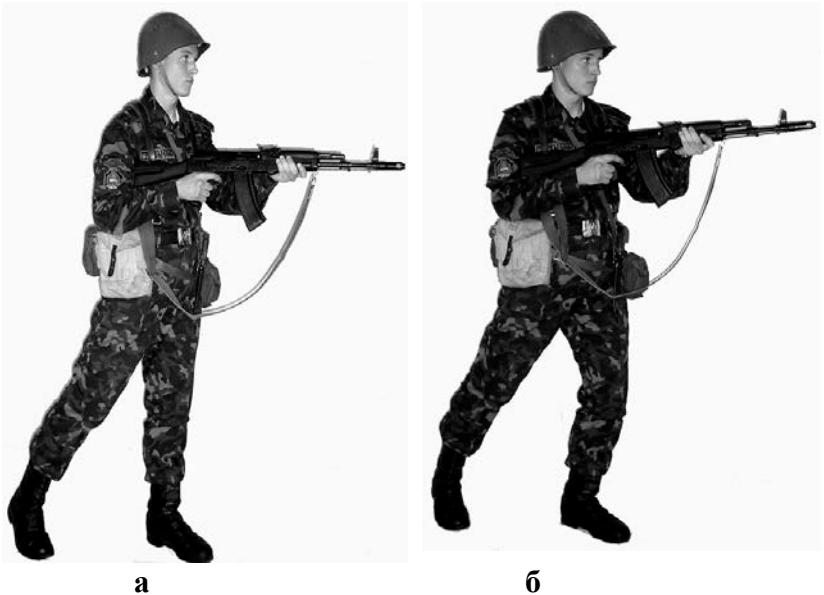

Мал. 51. Положення ударно-спускового механізму після пострілу при перевіднику, встановленому на поодинокий вагонь:

1 – спусковий гачок; 2 – уповільнювач курка; 3 – шептало поодинокого вогню; 4 – курок; 5 – шептало автоспуска; 6 – затворна рама

Для здійснення наступного пострілу необхідно відпустити спусковий гачок і знову натиснути на нього. Коли спусковий гачок буде відпущен, він під дією кінців бойової пружини повернеться разом із шепталом поодинокого вогню, шептало поодинокого вогню вийде із зачеплення з бойовим взводом курка і вивільнить курок. Курок під дією бойової пружини провертався, б'є спочатку по защіпці уповільнювача, потім – по його передньому виступу і стає на бойовий взвід. Після натискання на спусковий гачок його фігурний виступ вийде із зачеплення з бойовим взводом курка і робота частин і механізмів повториться. Здійсниться черговий постріл.

Для стрільби навскидку на ходу (без зупинки) вскинути автомат (кулемет) до плеча, направити його у ціль і, продовжуючи рух, відкрити вогонь.

Мал. 83. Положення під час стрільби на ходу:

- а – з прикладом, притиснутим до боку;
- б – з упором приклада у плечову частину руки

спускового механізмів перевірити, чи немає несправностей і погнутостей пружин, поломок та розколин на частинах.

Огляд бойових патронів

73. Патрони огляdatи перед стрільбою, перед заступанням в наряд і за розпорядженням командирів.

Під час огляду патронів перевірити:

чи немає на гільзах іржі і пом'ятостей, чи не хитається куля в дульці гільзи;

чи немає на капсулі зеленого нальоту і чи не виступає капсулі вище поверхні dna гільзи; чи немає серед бойових патронів навчальних.

Всі несправні патрони необхідно здати на склад.

Якщо патрони запилились, забруднились, покрилися невеликим зеленим нальотом або іржею, їх необхідно обтерти сухим чистим ганчір'ям. Обтирати патрони промасленою ганчіркою і споряджати патронами магазини, які занадто змащені всередині, забороняється.

Підготовка автомата (кулемета) до стрільби

74. Підготовка автомата (кулемета) до стрільби здійснюється з метою забезпечення безвідмової роботи його під час стрільби. Автомат (кулемет) готується до стрільби під керівництвом командира віddлення.

75. Для підготовки автомата (кулемета) до стрільби необхідно:

здійснити чищення, оглянути автомат (кулемет) в розібраниому стані і змастити його;

оглянути автомат (кулемет) у зібраному стані;

оглянути магазини.

Безпосередньо перед стрільбою протерти насухо канал ствола (нарізну частину і патронник), оглянути патрони і спорядити ними магазини. Якщо автомат (кулемет) довгий час знаходився на морозі, то перед його заряджанням декілька разів вручну енергійно відтягнути назад і відпустити затворну раму.

Розділ VII

Перевірка бою автомата (кулемета) і приведення його до нормального бою

Загальні положення

76. Автомат (кулемет), який знаходиться у підрозділі, повинен бути завжди готовим до застосування і приведеним до нормального бою. Перевірка бою автомата (кулемета) здійснюються:

- під час надходження його у підрозділ;
- після ремонту, заміни частин, які могли б змінити його бій;
- при виявленні під час стрільби ненормальних відхилень куль.

У бойовій обстановці повинні бути використані всі можливості для періодичної перевірки бою автоматів (кулеметів) і приведення їх до нормального бою.

77. Перед перевіркою бою автомат (кулемет) необхідно ретельно оглянути і усунути виявлені несправності.

78. Перевірка бою автомата (кулемета) і приведення його до нормального бою здійснюється під керівництвом командира роти (батареї, взводу) на стрільбищі в безвітряну погоду, в зачиненому тирі або на захищений від вітру ділянці стрільбища при нормальному освітленні.

Прямі начальники (до командира частини включно) повинні спостерігати за точним дотриманням правил перевірки бою і приведення до нормального бою автоматів (кулеметів).

79. Стрільба під час перевірки бою автоматів (кулеметів) і приведення їх до нормального бою здійснюється кращими автоматниками (кулеметниками), відібраними командиром підрозділу.

Під час перевірки бою повинні бути присутні автоматники (кулеметники), за якими закріплена автомата

Прийоми стрільби на ходу

133. Стрільба на ходу ведеться із автомата (кулемета) навскидку або з прикладом, притиснутим до боку.

134. Стрільбу навскидку (мал. 82) можна вести із короткої зупинки і на ходу (без зупинки).

Мал. 82. Положення під час стрільби на ходу навскидку

Для стрільби навскидку із короткої зупинки потрібно зупинитися і на момент постановки лівої ноги на землю одночасно уперти приклад в плече (вскинути автомат або кулемет); не приставляючи правої ноги, прицілитися, здійснити одну-две черги (постріли), відпустити автомат (кулемет), продовжити рух.

Мал. 81. Положення під час стрільби з окопу з автомата

Для стрільби з кулемета з опори покласти кулемет ців'єм на опору так, щоб опора не заважала роботі механізмів, ноги сошки могли вільно висіти попереду опори (мал. 79, в) або бути складеними. Однак, кулеметники завжди повинні намагатися використати за опору сошку кулемета. (мал. 79, г)

Жорстку опору для пом'якшення перекрити дерном, згорнутим плащ-наметом тощо.

131. Для стрільби з-за дерева, кута будівлі та інших укриттів прийняти положення для стрільби, притулитися до укриття так, щоб воно захищало автоматника (кулеметника) від вогню противника, автомат (кулемет) тримати так само, як під час стрільби без укриття. (мал. 80) Під час стрільби з-за невеликого укриття (окоп для стрільби лежачи, пагорбка тощо) розміщуватися позаду укриття.

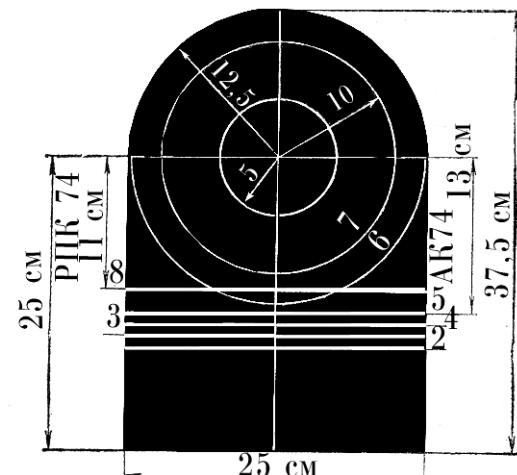
132. Для стрільби із окопу або траншеї притулитися до стінки окопу, лікті обох рук уперти в землю, а приклад щільно притиснути до плеча, при цьому стрільбу можна вести як з опори, так і з руки, або з опорою магазина на ґрунт. (мал. 81)

(кулемети), їх командири відділень і майстер із ремонту зброї з необхідним інструментом.

80. Перевірка бою автомата (кулемета) і приведення його до нормального бою здійснюється стрільбою патронами із звичайною кулею. Дальність стрільби 100 м, приціл 3, цілик 0. Положення для стрільби: із автомата – лежачи з упора, із кулемета – лежачи із сошки.

Автомат – без багнета. Автомат приводиться до нормального бою з дульним гальмом-компенсатором, а кулемет – з полум'ягасником, які в подальшому під час стрільби не скручуються.

81. Стрільба ведеться по перевірочній мішенні (або по чорному прямокутнику розміром 35 см за висотою і 25 см за ширину), закріплений на білому щиті висотою і шириною 0,5 м. Під час стрільби по перевірочній мішенні (мал. 53) точкою прицілювання є середина нижнього краю мішенні, відрізаної під час стрільби із автомата по п'ятій горизонтальній, під час стрільби із кулемета – по восьмій горизонтальній лінії; за контрольну точку (нормальне положення середньої точки влучення) береться центр кругів.

Мал. 53. Перевірочна мішень

Під час стрільби по чорному прямокутнику точкою прицілювання є середина нижнього краю прямокутника; положення контрольної точки відмічається за прямовисною лінією вище точки прицілювання під час стрільби із автомата на відстані 13 см, із кулемета – на відстані 11 см. Точка прицілювання повинна знаходитись приблизно на рівні очей того, хто стріляє.

82. Перевірка бою і приведення до нормального бою здійснюється: автомата – стрільбою поодинокими пострілами (4 патрони), кулемета – спочатку стрільбою поодинокими пострілами (4 патрони), а потім автоматичним вогнем (8 патронів у 2-3 чергі).

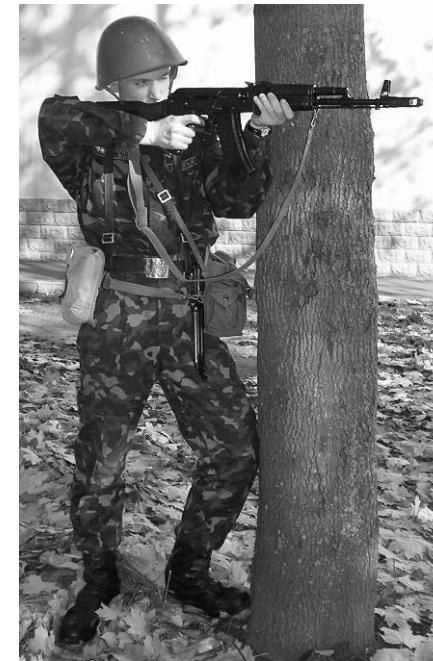
Перевірка бою

83. Для перевірки бою поодинокими пострілами той, хто стріляє, здійснює чотири постріли, ретельно і одноманітно прицілюючись під середину нижнього краю перевірочної мішені (чорного прямокутника). Після припинення стрільби командир, що керує перевіркою бою, оглядає мішень і за розташуванням пробоїн визначає кучність бою та положення середньої точки влучення. Солдатам і сержантам, які здійснюють стрільбу, оглядати мішень забороняється.

84. Кучність бою визнається нормальнюю, якщо всі чотири пробоїни або три (при одній, що відрвалася) вміщаються в круг діаметром 15 см. Якщо кучність розміщення пробоїн не задовільняє вимоги, то стрільба повторюється. При повторному незадовільному результаті стрільби автомат (кулемет) відправити до ремонтної майстерні для усунення причин розкидання куль.

Якщо кучність розташування пробоїн буде визнана нормальнюю, то командир визначає середню точку влучення і її розташування відносно контрольної точки.

85. Для визначення середньої точки влучення за

a

б

*Мал. 80. Положення під час стрільби з-за укриття:
а – із положення стоячи; б – із положення лежачи з автомата*

в

г

Мал. 79. Положення під час стрільби з упору:
а – утримання автомата за магазин; б – утримання автомата за ців’є;
в – з кулемета без використання сошки;
г - з кулемета з використанням сошки

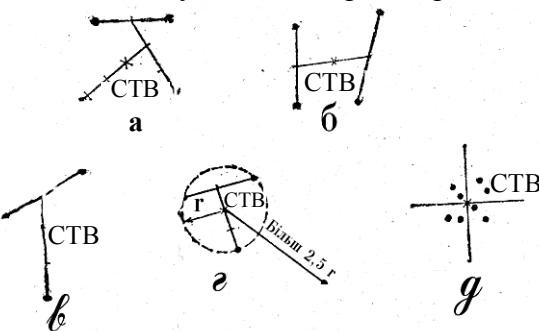
чотирма пробоїнами потрібно:

з'єднати прямою лінією дві найближчі пробоїни і відстань між ними розділити навпіл;

отриману точку з'єднати із третьою пробоїною і відстань між ними розділити на три рівні частини;

точку ділення, найближчу до двох перших пробоїн, з'єднати із четвертою пробоїною і відстань між ними розділити на чотири рівні частини.

Точка ділення, найближча до перших трьох пробоїн і буде середньою точкою влучення чотирьох пробоїн. (мал. 54, а)

Мал. 54. Визначення середньої точки влучення:

а, б – за чотирма пробоїнами; в – за трьома пробоїнами;

г – визначення пробоїни, що відірвалася;

д – під час стрільби автоматичним вогнем

Середню точку влучення можна визначити також наступним способом: з'єднати пробоїни попарно, потім з'єднати середини обох прямих і отриману лінію розділити навпіл; точка ділення і буде середньою точкою влучення. (мал. 54, б)

86. Якщо всі чотири пробоїни не вміщуються в круг діаметром 15 см, то середню точку влучення дозволяється визначити за трьома більш кучно розташованими пробоїнами за умови, що четверта пробоїна віддалена від середньої точки влучення трьох пробоїн більше, ніж на 2,5 радіуса круга, який вміщує ці три пробоїни. (мал. 54, г)

87. Для визначення середньої точки влучення за трьома

пробоїнами потрібно:

з'єднати прямою лінією дві найближчі пробоїни і відстань між ними розділити навпіл;

отриману точку з'єднати з третьою пробоїною і відстань між ними розділити на три рівні частини.

Точка ділення, що є найближчою до перших двох пробоїн і буде середньою точкою влучення. (мал. 54, в)

88. При нормальному бою автомата (кулемета) середня точна влучення повинна співпадати з контрольною точкою або відхилятися від неї у будь-якому напрямкові не більше, ніж на 5 см, тобто вона повинна не виходити за межі малого круга перевірочної мішенні.

Автомат (кулемет), бій якого під час перевірки поодинокими пострілами виявиться ненормальним, приводиться до нормального бою згідно ст.91.

89. Після перевірки бою кулемета поодинокими пострілами здійснюється перевірка бою автоматичним вогнем. Для цього кулеметник здійснює 2-3 черги, витрачаючи всім патронів, ретельно прицілюючись під середину нижнього краю перевірочної мішенні (чорного прямокутника) і уточнюючи наведення кулемета для кожної черги.

Бій кулемета вважається нормальним, якщо не менше 6 пробоїн із 8 вміщуються в круг діаметром 20 см і середня точка влучення при цьому відхиляється від контрольної точки не більше, ніж на 5 см в будь-який бік, тобто не виходить за межі малого круга (габариту влучності) на перевірчній мішенні.

Середня точка влучення під час стрільби автоматичним вогнем визначається наступним способом:

зори чи знизу відраховується половина пробоїн і віddіляється горизонтальною лінією;

таким самим чином відраховується половина пробоїн праворуч або ліворуч і віddіляється вертикальною лінією.

Точка перетину горизонтальної і вертикальної ліній визначає положення середньої точки влучення. (мал. 54, д)

90. Кучність бою кулемета під час автоматичної

Після огляду командиром патронника і магазина відпустити затворну раму вперед, спустити курок з бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити автомат (кулемет) на запобіжник, приєднати магазин і взяти автомат (кулемет) у положення “на ремінь” або взяти кулемет до ноги.

Прийоми стрільби з опори та з-за укриттів

129. У залежності від висоти опори або укриття автоматник (кулеметник) приймає положення для стрільби: лежачи, з коліна або стоячи.

130. Для стрільби із автомата з опори положити автомат ців'єм на опору і утримувати його лівою рукою за магазин або ців'є, а правою за пістолетну рукоятку. (мал. 79а, б)

a

б

раму вперед, спустити курок із бойового взводу (натиснути на спусковий гачок), поставити автомат (кулемет) на запобіжник і приєднати магазин до автомата (кулемета);

у положенні стоячи: утримуючи автомат (кулемет) лівою рукою знизу за ців'є, правою від'єднати магазин і перекласти його у ліву руку подавачем догори (випуклою частиною від себе), пальцями лівої руки притиснути магазин до ців'я автомата (кулемета), зняти автомат (кулемет) із запобіжника, відвести затворну раму назад і повернути автомат (кулемет) трохи вліво. (мал. 78)

Мал. 78. Автомат, підготовлений до огляду в положенні стоячи

стрільби залежить не лише від стану кулемета, а і від того, хто стріляє. Тому у сумнівних випадках при незадовільній кучності бою, стрільбу необхідно повторити із залученням більш досвідченого кулеметника.

Кулемет, бій якого під час перевірки автоматичним вогнем виявиться ненормальним, приводиться до нормального бою автоматичним вогнем згідно ст. 92.

Приведення до нормальногого бою

91. Якщо під час стрільби поодинокими пострілами середня точка влучення відхилилась від контрольної в будь-який бік більше, ніж на 5 см, то згідно цього здійснюються зміни положення мушки: якщо середня точка влучення нижче контрольної точки, то мушку потрібно вкрутити, якщо вище – викрутити; якщо середня точка влучення знаходиться лівіше контрольної точки, тоді полозок мушки пересунути ліворуч, якщо правіше – праворуч.

При переміщенні мушки вбік на 1 мм середня точка влучення під час стрільби на 100 м із автомата зміщується на 26 см, із кулемета – на 18 см. Один повний оберт мушки переміщує середню точку влучення за висотою під час стрільби на 100 м із автомата на 20 см, із кулемета – на 14 см.

Правильність переміщення мушки перевіряється повторною стрільбою.

92. Якщо під час автоматичної стрільби середня точка влучення відхилилася від контрольної більше, ніж на 5 см, то після огляду кулемета і перевірки його установки стрільбу необхідно повторити. Якщо в результаті повторної стрільби середня точка влучення все ж відхиляється більше, ніж на 5 см, то потрібно змінити положення мушки. (Ст. 91) Після зміни положення мушки стрільба повторюється.

Якщо кулемет не вдалось привести до нормальногого бою автоматичним вогнем, то він направляється до ремонтної майстерні для огляду і ремонту.

93. Після приведення автомата (кулемета) до

нормального бою стара мітка на положку мушки забивається, а замість неї набивається нова.

Останній результат стрільби під час приведення до нормального бою автомата (кулемета) поодинокими пострілами і автоматичним вогнем заноситься в картку якісного стану автомата (кулемета).

Вивірка прицілу НСПУ, перевірка бою і приведення до нормального бою автомата (кулемета) з прицілом НСПУ

94. Після закінчення перевірки бою або приведення до нормального бою автомата АК-74Н, АКС-74Н і кулемета РПК-74Н, РПКС-74Н з відкритим прицілом здійснюється вивірка прицілу НСПУ. Для цього необхідно:

перевірити наявність на шкалі механізму кутів прицілювання НСПУ надписи (маркування) у автомата “АК-74”, у кулемета – “РПК-74”;

приєднати до автомата (кулемета) приціл НСПУ; обертанням маховичка поставити приціл на поділку “4”;

закріпiti автомati (кулемет) u прицiльному верстati i навesti його po вiдкритому прицiлу, поставленому na подiлку “4”, v точку прицiлювання na серединi нижнього kraю перевiрочної miшenі (чорного прямокутника), потiм нижню частинu mишenі (прямокутника) закleiti смужkoю bіlого papery завширshki 2 cm;

vvimknuти прицiл НСПУ, спостерiгаючи u nього i обертаючи maхovichok mechaniзmu reguluvanня ta kільце diafragmi, pіdibrati optimalnuyu yaskravost' sіtki i najkrašu vidimist' miшenі;

перевiрity, куди спрямована verшина kутnika sіtki priцilu; якщо вона ne спivpadae iз seredinoю niжньogo kraю перевiрочної miшenі (chornogo prymokutnika), то speciальнym klyuchem vіdpustiti na один-dva oberti stoporni gvineti mechaniзmu kutiv priцiлюvanня i obertaniam maхovichka priцilu

a

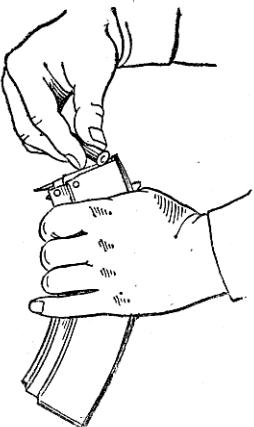

b

*Мал. 77. Виконання команди “Встати”:
а – положення автоматника перед вставлennя;
б – винесення правої (лівої) ноги вперед*

128. Після розряджання, якщо потрібно, командир подає команду “**Зброю - до огляду**”. За цією командою потрібно:

в положенні лежачи: від'єднати магазин і покласти його біля автомата (кулемета) горловиною до себе, зняти автомati (кулемет) iз запобiжника, відвести за rучku затворну ramu nazad i повернути автомati (кулемет) troхивліво; після огляду командиром патронника i магазина відпустити затворну

Мал. 76. Виймання патронів з магазина

поставити автомат (кулемет) на запобіжник, взяти його “на ремінь”, якщо стрільба велася із положення стоячи, або покласти (опустити приклад кулемета) на землю, якщо стрільба велася із положення лежачи;

вийняти патрони із магазина і приєднати його до автомата (кулемета);

підібрати патрон, вийнятий із патронника.

Для виймання патронів із магазина потрібно взяти магазин у ліву руку горловиною вверх, опорним виступом до себе, правою рукою за допомогою патрона, зсувуючи патрони по одному від себе, вийняти їх із магазина. (мал. 76)

127. Для вставання потрібно підтягти обидві руки на рівень грудей, утримуючи автомат правою рукою за ців'є і ствольну накладку, одночасно з цим звести обидві ноги разом (мал. 77, а), різко випрямляючи руки, підняти груди від землі і винести праву (ліву) ногу вперед (мал. 77, б), швидко встати і, якщо потрібно, почати рух. Під час вставання з кулеметом після винесення ноги вперед взяти кулемет, швидко піднятися, і, якщо потрібно, почати рух.

та гвинта шкали бічних поправок сумістити вершину кутника сітки з серединою нижнього краю мішені (прямокутника); при цьому шкала прицілу не повинна переміщуватися; потім обережно закрутити стопорні гвинти до кінця;

перевірити, чи не змістився кутник сітки прицілу від точки прицілювання під час закручування стопорних гвинтів; якщо він змістився, вивірити приціл у викладеній вище послідовності;

вимкнути приціл;

зняти автомат (кулемет) із верстата.

95. Після вивірки прицілу НСПУ здійснюється перевірка бою і приведення до нормального бою автомата (кулемета) з прицілом НСПУ за тими ж правилами, що і з відкритим прицілом, лише замість установки відкритого прицілу на поділку “3” на НСПУ встановлюється приціл на поділку “4” і контрольна точка відмічається під час стрільби із автомата над точкою прицілювання на відстані 24 см, із кулемета – на відстані 20 см.

При відхиленні середньої точки влучення від контрольної більше, ніж на 5 см, необхідно відпустити стопорні гвинти і обертанням маховичка прицілу і гвинта шкали механізму бокових поправок внести необхідні зміни, після чого стопорні гвинти закрутити до кінця і повторити стрільбу. Оберт маховичка або шкали на одну поділку під час стрільби на 100 м відповідає переміщенню середньої точки влучення на 5 см.

ЧАСТИНА ДРУГА

ПРИЙОМИ І ПРАВИЛА СТРІЛЬБИ ІЗ АВТОМАТА (КУЛЕМЕТА)

Розділ VIII

Прийоми стрільби із автомата (кулемета)

Загальні положення

96. Автомат (кулемет) у бойових умовах переноситься із приєднаним до нього спорядженим магазином. Частина магазинів, споряджених патронами, для ручного кулемета в бою може переноситися автоматниками відділення.

97. Стрільба із автомата (кулемета) може вестись із різних положень і з будь-якого місця, звідки видно ціль або ділянку місцевості, на якій очікується поява противника.

Під час ведення вогню з місця у пішому порядку автоматник (кулеметник) приймає положення для стрільби стоячи, з коліна і лежачи (в залежності від умов місцевості та вогню противника). Під час руху автоматник (кулеметник) може вести вогонь на ходу і з короткої зупинки.

Під час пересування на бронетранспортері, бойовій машині піхоти, автомобілі, танку і десантних переправних засобах автоматник (кулеметник) для ведення вогню приймає зручне для нього положення, дотримуючись правил безпеки.

98. У бойових умовах місце для стрільби автоматник (кулеметник) займає і обладнує за командою командира відділення або самостійно. У команді для зайняття місця для стрільби командир може також визначити час на обладнання позиції, положення для стрільби, сектор обстрілу або напрямок стрільби.

Для стрільби із автомата (кулемета) необхідно обирати таке місце, яке забезпечує найкращій огляд та обстріл,

Мал. 75. Положення автомата після завершення вогню

125. Для повного припинення стрільби після команди “Стій” або “Припинити вогонь”, подається команда “Розряджай”. За цією командою автоматник (кулеметник) ставить автомат (кулемет) на запобіжник, відтягує хомутик назад, встановлюючи в автоматі приціл на “П”, в кулеметі приціл на 1 і цілик на 0, розряджає автомат (кулемет), а у автомата із прикладом, який складається, крім цього, складає приклад. (Ст. 15) Під час стрільби із положення лежачи опускає приклад (задню частину ствольної коробки) на землю, а дульну частину автомата кладе на передпліччя лівої руки (мал. 75) і далі діє згідно обстановки.

Під час стрільби із окопу автомат після розрядження може бути покладений на бруствер окопу рукояткою затворної рами вниз.

126. Для розряджання автомата (кулемета) потрібно:

- від'єднати магазин;
- зняти автомат (кулемет) із запобіжника;
- повільно відвести затворну раму за ручку назад, вийняти патрон із патронника і відпустити затворну раму;
- натиснути на спусковий гачок (спустити курок з бойового взводу);

прицілювання. Після кожної черги (пострілу) швидко поновлювати правильність прицілювання. Під час стрільби із положення лежачи дозволяється автомат упирати магазином у ґрунт. (мал. 74) Під час стрільби безперервним вогнем по широкій цілі плавно переміщувати рівну мушку з одного флангу цілі до іншого.

Мал. 74. Положення під час стрільби з автомата з упором магазина в ґрунт

Припинення стрільби

122. Припинення стрільби може бути тимчасовим і повним.

123. Для тимчасового припинення стрільби подається команда “Стій”, а при стрільбі під час руху – “Припинити вогонь”.

За цими командами автоматник (кулеметник) припиняє натискати на спусковий гачок, ставить автомат (кулемет) на запобіжник і, якщо потрібно, змінює магазин.

124. Для зміни магазина потрібно:

- від'єднати магазин від автомата (кулемета);
- приєднати споряджений магазин.

Якщо у магазині були витрачені всі патрони, то після приєднання спорядженого магазина до автомата (кулемета), потрібно зняти автомат (кулемет) із запобіжника, відвести затворну раму за ручку назад до кінця, відпустити її і знову поставити автомат (кулемет) на запобіжник.

маскування автоматника (кулеметника) від спостереження і вогню противника, а також дозволяє зручно виконувати прийоми стрільби. У залежності від обстановки місце для стрільби обирається у траншеї, окопі, воронці від снаряду, канаві, за каменем, пеньком тощо. У населеному пункті місце для стрільби може бути обране у вікні будівлі, на горищі, у фундаменті будови тощо.

Недоцільно обирати місце для стрільби поблизу окремих місцевих предметів, які виділяються, а також на гребенях висот.

99. При завчасній підготовці місця для стрільби необхідно перевірити можливість ведення вогню у заданому секторі або напрямку, для чого автомат (кулемет) послідовно наводиться на різні місцеві предмети. Для зручності і підвищення ефективності вогню із автомата необхідно підготувати упор під ців’є. Якщо сошка кулемета встановлена високо або низько, під час наведення кулемета не потрібно піднімати або опускати приклад в плече; в цьому випадку необхідно переставити кулемет вперед або назад, а за неможливістю це зробити, підготувати під лікті упор або ямки.

100. Для зайняття місця для стрільби подається команда, наприклад: “**Такому-то** (автоматнику або кулеметнику такому-то), **місце для стрільби там-то – до бою**”. За цією командою автоматник (кулеметник), приміряючись до місцевості, швидко займає вказане місце і готується до стрільби.

101. Для зміни місця для стрільби подається команда, наприклад: “**Такому-то** (автоматнику або кулеметнику такому-то), **перебігти туди-то – вперед**”. За цією командою автоматник (кулеметник) оцінює шлях пересування на нове місце, закриті місця для зупинок і спосіб пересування, якщо вони не вказані у команді.

У залежності від обстановки і характеру місцевості автоматник (кулеметник) в бою пересовується бігом, прискореним кроком, перебіганням або переповзанням. Перед початком пересування автомат (кулемет) ставиться на

запобіжник.

Під час руху бігом, прискореним кроком і перебіганням автомат (кулемет) утримується обома руками, як зручніше. Ноги сошки кулемета повинні бути розведеніми.

Під час переповзання автомат (кулемет) утримується правою рукою за ремінь біля верхньої антабки або за ців'єю (мал. 55). Ноги сошки кулемета при цьому повинні бути складеними і закріпленими застібкою.

102. Для успішного виконання вогневих задач автоматник (кулеметник) повинен досконало володіти прийомами стрільби із автомата (кулемета).

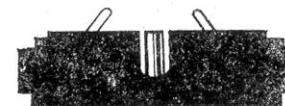
Мал. 55. Утримання автомата під час переповзання по-пластунськи

Кожний автоматник (кулеметник), керуючись загальними правилами виконання прийомів стрільби і враховуючи свої індивідуальні особливості, повинен виробити і застосовувати найбільш вигідні та стійкі положення для стрільби, прагнучи до одноманітного положення голови, корпусу, рук і ніг.

У залежності від фізичних особливостей автоматника (кулеметника) дозволяється здійснювати стрільбу із лівого плеча, прицілюватися із відкритими обома очима тощо.

103. Стрільба із автомата (кулемета) складається із підготовки до стрільби, здійснення стрільби (пострілу) і припинення стрільби.

якщо потрібно, корпусу і ніг, підвести рівну мушку до точки прицілювання, одночасно з цим натискаючи на спусковий гачок першим суглобом вказівного пальця правої руки.

Мал. 73. Рівна мушка

Під час прицілювання потрібно слідкувати за тим, щоб гравіяка прицільної планки займала горизонтальне положення.

120. Для спуска курка потрібно, міцно утримуючи автомат (кулемет) і затримавши дихання, продовжувати повільно натискати на спусковий гачок до тих пір, доки курок непомітно для автоматника (кулеметника) не спуститься з бойового взводу, тобто поки не прозвучить постріл.

Якщо під час прицілювання рівна мушка значно відхилилася від точки прицілювання, потрібно, не посилюючи і не послаблюючи тиску на спусковий гачок, уточнити наведення і знову збільшити натиск на спусковий гачок.

Під час спуску курка не потрібно надавати значення легким коливанням рівної мушки біля точки прицілювання. Бажання дотиснути спусковий гачок в момент найкращого суміщення рівної мушки з точкою прицілювання, як правило, призводить до смикання за спусковий гачок і до неточного пострілу. Якщо автоматник (кулеметник), натискаючи на спусковий гачок, відчує, що він не може більше не дихати, потрібно, не збільшуючи і не зменшуючи тиску пальця на спусковий гачок, поновити дихання і, знову затримавши його на видиху, уточнити наводку і продовжувати натискати на спусковий гачок.

121. Під час ведення вогню, особливо чергами, потрібно міцно притискати приклад до плеча, не змінюючи положення ліктів і зберігаючи рівну мушку під точкою

міцного утримання автомата (кулемета) під час стрільби, то потрібно ремінь розмістити під кистю лівою руки так, щоб він притискав її до ців'я. (мал.72)

Мал. 72. Утримання автомата з використанням ременя під час стрільби з положення:
а – з коліна; б - стоячи

119. Для прицілювання потрібно заплющити ліве око, а правим дивитися через проріз прицілу на мушку так, щоб мушка була посередині прорізу, а вершина її була на рівні з верхніми краями грифки прицільної планки, тобто взяти рівну мушку. (мал.73)

Затримуючи дихання на відхиу, переміщенням ліктів, а

Підготовка до стрільби

104. Автоматник (кулеметник) готується до стрільби за командою або самостійно. На навчальних заняттях команда для підготовки до стрільби може подаватися роздільно, наприклад: “На рубіж відкриття вогню, кроком – руш” і потім “Заряджай”. Якщо потрібно, перед командою “заряджай” вказується положення для стрільби.

105. Підготовка до стрільби включає прийняття положення для стрільби і заряджання автомата (кулемета).

106. Для прийняття положення для стрільби лежачи потрібно:

1. Якщо автомат в положенні “на ремінь”, подати праву руку по ременю дещо вверх і, знімаючи автомат з плеча, підхопити його лівою рукою за спускову скобу і ствольну коробку, потім взяти автомат правою рукою за ствольну накладку і ців’є дульною частиною вперед. Одночасно з цим зробити повний крок правою ногою вперед і трохи праворуч. Схиляючись уперед, опуститися на ліве коліно і поставити ліву руку на землю попереду себе, пальцями праворуч (мал. 56, а); потім, опираючись послідовно на стегно лівої ноги і передпліччя лівої руки, лягти на лівий бік і швидко перевернутися на живіт, розкинувши злегка ноги в сторони носками назовні; автомат при цьому положити ців’єм на долоню лівої руки (мал. 56, б).

2. Якщо автомат в положенні “на груди”, взяти автомат лівою рукою знизу за ців’є та ствольну накладку і, вивести праву руку з-під ременя, а потім перекинути ремінь через голову і взяти автомат правою рукою за ствольну накладку та ців’є дульною частиною вперед. В подальшому положення для стрільби лежачи приймається таким самим чином, як і з положення з автомatom “на ремінь”.

а

б

Мал. 56. Порядок прийняття положення

для стрільби лежачи з автоматом:

- а – автоматник опирається на ліве коліно та ліву руку;
- б – автомат утримується лівою рукою за ців’є

3. Якщо кулемет у положенні “на ремінь”, подати праву руку по ременю дещо вверх і, знімаючи кулемет з плеча, підхопити його лівою рукою за спускову скобу і ствольну коробку; потім взяти кулемет правою рукою за ствольну накладку і ців’є, лівою рукою розвести ноги сопки. Одночасно з цим зробити повний крок вперед правою (лівою) ногою і, нахиляючись вперед, поставити кулемет на сопку у напрямку стрільби; не розгинаючись, упертися обома руками в землю, відкинути ноги назад і лягти на живіт, розкинувши ноги носками назовні. (мал. 57)

а

б

Мал. 71. Утримання автомата під час стрільби з положення:
а – з коліна; б - стоячи

лікоть лівої руки поставлений на м'якоть лівої ноги біля коліна або дещо приспущеній з нього, а лікоть правої руки припіднятий приблизно на висоту плеча (мал. 71, а) **під час стрільби із положення з коліна поза окопом**;

лікоть лівої руки притиснутий до боку біля сумки для гранат, якщо автомат (кулемет) утримується за магазин, а лікоть правої піднятий приблизно на висоту плеча (мал. 71, б) **під час стрільби із положення стоячи поза окопом**.

Якщо при прикладці використовується ремінь для більш

Мал. 70. Утримання кулемета під час стрільби лежачи і з окопу стоячи або з коліна:

а – за шийку приклада; б – знизу за приклад

Лікті при прикладці повинні бути:

поставлені на землю в найбільш зручне положення (приблизно на ширину плечей із положення лежачи і з окопу стоячи або з коліна);

4. Якщо кулеметник переповзає, не піднімаючись, розвести ноги сошками, поставити кулемет на сошку, лягти на живіт, розкинувши ноги в сторони носками назовні.

107. Для прийняття положення для стрільби з коліна потрібно: взяти автомат (кулемет) в праву руку (ст. 106) за ствольну накладку і ців'є дульною частиною вперед та одночасно з цим, відставивши праву ногу назад, опуститися на праве коліно і присісти на каблук; стегно лівої ноги при цьому повинне залишитися у вертикальному положенні, а стегна повинні складати кут, близький до прямого; перекласти автомат (кулемет) ців'єм у ліву руку, направивши його в бік цілі. (мал. 58)

108. Для прийняття положення для стрільби стоячи потрібно:

1. Якщо автомат (кулемет) у положенні “на ремінь”, повернутися на півоберта праворуч відносно напрямку на ціль і, не приставляючи лівої ноги, відставити її ліворуч приблизно на ширину пліч, як зручніше автоматнику (кулеметнику), розподіливши при цьому вагу тіла рівномірно на обидві ноги. Одночасно, подаючи праву руку по ременю дещо вверх, зняти автомат (кулемет) із плеча і, підхопивши його лівою рукою знизу за ців'є та ствольну накладку, енергійно подати дульною частиною вперед, в бік цілі. (мал. 59)

2. Якщо автомат у положенні “на груди”, взяти лівою рукою автомат знизу за ців'є та ствольну накладку і, припіднімаючи його дещо вперед і вверх, вивести праву руку з-під ременя, а потім перекинути ремінь через голову. Одночасно з цим повернутися на півоберта праворуч і, не приставляючи лівої ноги, відставити її ліворуч приблизно на ширину пліч, як зручніше автоматнику, і енергійно подати автомат дульною частиною вперед в бік цілі. (мал. 59)

б

а

а

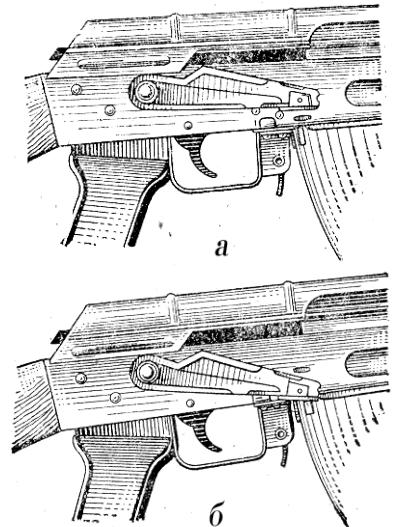

б

Мал. 69. Утримання автомата під час стрільби лежачи:
а – лівою рукою за ців’є; б – лівою рукою за магазин

Автомат утримувати лівою рукою за ців’є або за магазин, а правою – за пістолетну рукоятку. (мал. 69)

Кулемет утримувати: під час стрільби із положення лежачи і з окопу стоячи або з коліна – лівою рукою за шийку приклада або за приклад знизу, а правою рукою за пістолетну рукоятку (мал. 70); під час стрільби із положення з коліна і стоячи поза окопом – лівою рукою за ців’є або магазин, а правою рукою за пістолетну рукоятку (як і автомат). Під час утримання кулемета за шийку приклада кисті рук міцно притискати одну до одної.

Мал. 68. Встановлення перевідника на необхідний вид вогню:

- а – для ведення автоматичного вогню;
- б – для ведення поодинокого вогню

117. Для установки перевідника на потрібний вид вогню (мал. 68) потрібно, натискаючи великим пальцем правої руки на виступ перевідника, повернути перевідник униз: до першого клацання – для ведення автоматичного вогню (АВ), до другого – для ведення поодинокого вогню (ОД).

118. Для прикладки автомата (кулемета) потрібно: не гублячи цілі з поля зору, уперти приклад у плече так, щоб відчувати щільне прилягання до плеча всього затильника; вказівний палець правої руки (першим суглобом) покласти на спусковий гачок; нахилити голову трохи вперед і, не напружуочи шию, праву щоку прикласти до приклада.

Мал. 57. Прийняття положення для стрільби лежачи з кулемета:
а – установка кулемета; б – впирання руками об землю;
в – положення для стрільби лежачи

Мал. 58. Положення для стрільби з коліна

Мал. 59. Положення для стрільби стоячи

3. Якщо кулемет біля ноги, то необхідно одночасно з поворотом енергійно подати кулемет дульною частиною вперед, в бік цілі, підхопивши його лівою рукою за ців'є. Ноги при цьому можна не розводити.

109. Під час прийняття положення для стрільби з автоматом в положенні “на груди” дозволяється ремінь з шиї не знімати, а використовувати його для більш міцного утримування автомата при стрільбі. (мал. 60)

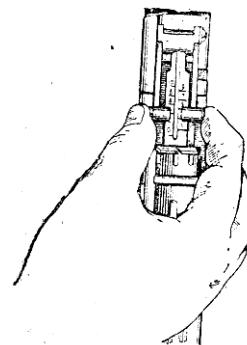
Мал. 60. Положення для стрільби з автомата з використанням ременя:
а – із коліна; б - стоячи

колоні, п'ять, в пояс – вогонь”.

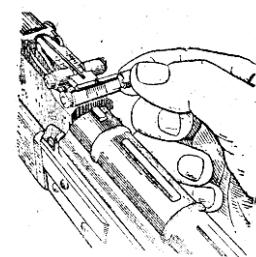
Під час стрільби по цілях на дальностях до 400 м приціл і точка прицілювання можуть не вказуватися. Наприклад: **“Автоматнику (кулеметнику), по атакуючій піхоті – вогонь”**. За цією командою автоматник (кулеметник) веде вогонь із прицілом “4” або “П”, а точку прицілювання обирає самостійно.

114. Здійснення стрільби (пострілу) включає установку прицілу і цілика, перевідника на потрібний вид вогню, прикладку, прицілювання, спускання курка і утримання автомата (кулемета) під час стрільби.

115. Для установки прицілу потрібно наблизити автомат (кулемет) до себе, великим і вказівним пальцями правої руки стиснути защіпку хомутика (мал. 66) і пересунути хомутик до суміщення його переднього зрізу з рискою (поділкою) під відповідною цифрою на прицільній планці. Установку прицілу на кулеметі можна здійснювати і за шкалою, нанесеною на зворотній (нижній) частині прицільної планки.

Мал. 66. Установка прицілу

116. Для установки цілика потрібно відтягти маховичок гвинта цілика дещо вправо і обертанням його сумістити риску під прорізом гривки з потрібною поділкою. (мал. 67)

автомата відкинути приклад. (Ст. 15) За відсутністю часу на відкидання приклада (напад противника) автоматник готується до стрільби (і веде вогонь) із автомата зі складеним прикладом, притиснувши автомат задньою частиною ствольної коробки і пістолетною рукояткою до тулуба. (мал. 65)

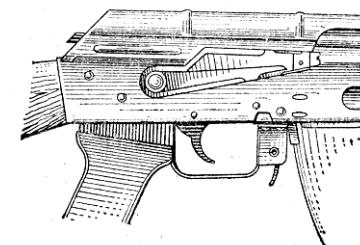
Мал. 65. Положення для стрільби зі складеним прикладом

Здійснення стрільби

113. Вогонь із автомата (кулемета) ведеться за командами або самостійно в залежності від поставленого завдання і обстановки.

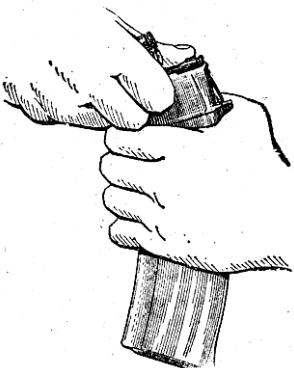
У команді на відкриття вогню вказується: кому стріляти, ціль, приціл, цілик і точка прицілювання. Наприклад: “**Такому-то** (автоматнику або кулеметнику такому-то), **по спостерігачу, чотири, під ціль – вогонь**”, “**Відділення, по**

110. Для заряджання автомата (кулемета) потрібно:
приєднати до автомата (кулемета) споряджений магазин
(ст. 7, п.10), якщо він не був до нього приєднаним раніше;
зняти автомат (кулемет) із запобіжника;
поставити перевідник на необхідний вид вогню;
енергійно відвести затворну раму назад до кінця і відпустити її;
поставити автомат (кулемет) на запобіжник (мал. 61),
якщо не передбачається негайного відкриття вогню або не надійшло команди “**Вогонь**”, і правою рукою взятися за пістолетну рукоятку.

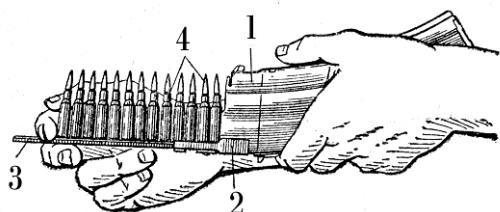
Мал. 61. Автомат (кулемет) поставлений на запобіжник

111. Якщо перед заряджанням автомата (кулемета) магазин не був споряджений патронами або патрони були використані повністю під час стрільби, то необхідно спорядити магазин.

Мал. 62. Спорядження магазина патронами

Для спорядження магазина патронами потрібно взяти магазин у ліву руку горловиною вверх і випуклою частиною боку ліворуч, а у праву руку – патрони кулями до мізинця так, щоб дно гільзи дещо було вищим над великим і вказівним пальцями. Утримуючи магазин з невеликим нахилом ліворуч, натиском великого пальця (мал. 62) вкладати патрони по одному під загини бокових стінок дном гільзи до задньої стінки магазина.

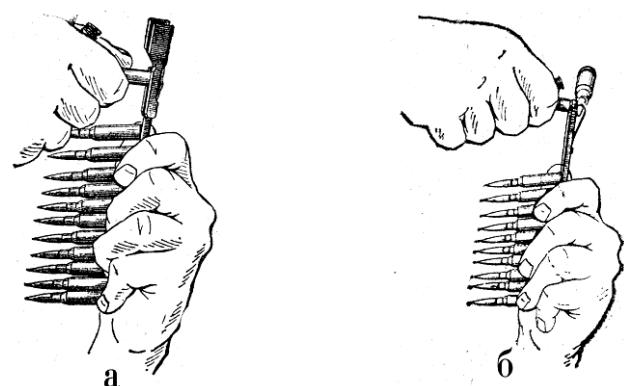

Мал. 63. Спорядження магазина патронами з обойми:

1 – магазин; 2 – перехідник; 3 – обойма; 4 – патрони

Для спорядження магазина патронами із обойми необхідно: взяти магазин у ліву руку, правою рукою приєднати до нього перехідник так, щоб його загини увійшли у відповідні пази на горловині магазина (мал. 63); тримаючи магазин у лівій руці, правою рукою вставити обойму з патронами в перехідник,

при цьому патрони повинні бути направлені кулями вверх; натискаючи вказівним пальцем правої руки на корпус гільзи (біля дна) верхнього патрона і, пропускаючи обойму між середнім і вказівним пальцями, втопити патрони в магазин; вийняти із перехідника пусту обойму, вставити нову обойму з патронами і доспорядити магазин; зняти з магазина перехідник. Застосування обойми прискорює спорядження магазина патронами.

Мал. 64. Спорядження обойми патронами:
а – із перехідником; б – без перехідника

Для спорядження обойми патронами вставити її в перехідник так, щоб вона ввійшла в пази перехідника і уперлася б в його упор. Тримаючи обойму з одягнутим перехідником в лівій руці, правою рукою, утримуючи патрон за кулю і верхню частину гільзи трьома пальцями (великим, вказівним і середнім), вставити його в пази обойми. (мал. 64, а)

Обойму можна спорядити патронами і без перехідника; для цього взяти обойму у ліву руку, а в праву – патрон; натиснути на зачіп пружини, вставити патрон кулею між обоймою і пружиною (втопити зачіп); вставити патрони в пази обойми (мал. 64, б); вийняти кулю з-під пружини обойми.

112. Під час підготовки до стрільби із автомата з прикладом, який складається, потрібно перед заряджанням

